STYLIANOS-IOANNIS KOUTNATZIS STYLIANOS-IOANNIS KOUTNATZIS 08.12.2023 00:34

Ε Ι Δ Ι Κ Η Ε Κ Θ Ε Σ Η
(άρθρο 75 παρ. 3 του Συντάγματος)

Στο σχέδιο νόμου «Αναμόρφωση επαγγελματικής ασφάλισης, εξορθολογισμός ασφαλιστικής νομοθεσίας, συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, σύστημα διορισμού και προσλήψεων των εκπαιδευτικών της δημόσιας υπηρεσίας απασχόλησης και λοιπές διατάξεις.»

Από τις διατάξεις του υπόψη σχεδίου νόμου, προκαλούνται τα ακόλουθα οικονομικά αποτελέσματα:

Ι. <u>Επί του κρατικού προϋπολογισμού</u>

1. Δαπάνη ύψους **8,5 εκατ. ευρώ,** κατά ανώτατο όριο, από τη χορήγηση χρηματικών επάθλων στους κληρωθέντες του σχετικού ειδικού προγράμματος, απόρροια της χρήσης της προπληρωμένης κάρτας, για την αγορά αγαθών ή υπηρεσιών. Η δαπάνη αυτή σε επίπεδο φορέων Γενικής Κυβέρνησης είναι δημοσιονομικά ουδέτερη καθόσον θα χρηματοδοτηθεί από πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. **(άρθρο 152)**

2. Ετήσια δαπάνη από:
α. Την υπαγωγή της Μ.Ε.Κ.Υ. σε ειδικές διατάξεις που αφορούν στην υπηρεσιακή απασχόληση του προσωπικού της.
β. Την αναβάθμιση του τρόπου μετακινήσεων του επικεφαλής της Μ.Ε.Κ.Υ. στο εσωτερικό ή εξωτερικό. **(άρθρο 153)**

Οι ανωτέρω δαπάνες θα αντιμετωπίζονται από τις πιστώσεις του κρατικού προϋπολογισμού.

3. Ετήσια απώλεια εσόδων, από τη διεύρυνση των περιπτώσεων όπου αναγνωρίζονται απαλλαγές εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις (λαμβάνονται υπόψη οι κρατήσεις υπέρ των Τ.Ε.Α. υποχρεωτικής ασφάλισης και οι εισφορές για συνταξιοδοτικές παροχές προς αλληλοβοηθητικά ταμεία). **(άρθρο 106)**

Η ανωτέρω απώλεια εσόδων θα αναπληρώνεται από άλλες πηγές εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού.

II. <u>Επί του κρατικού προϋπολογισμού και του προϋπολογισμού λοιπών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης (Δ.ΥΠ.Α.,Ανεξάρτητη Αρχή Επιθεώρηση Εργασίας, κ.λπ.) κατά περίπτωση</u>

1. Ετήσια δαπάνη της Δ.ΥΠ.Α. ποσού **43,3 εκατ. ευρώ** περίπου, η οποία αναλύεται σε:

- **34,3 εκατ. ευρώ** περίπου, από τη θέσπιση ειδικής παροχής προστασίας της μητρότητας διάρκειας εννέα (9) μηνών για ελεύθερες επαγγελματίες, αυτοαπασχολούμενες, αγρότισσες και ασφαλισμένες στον e-ΕΦΚΑ, που είναι εργαζόμενες με σχέση εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου ή ως έμμισθες δικηγόροι. **(άρθρο 151)**
- **9 εκατ. ευρώ** περίπου, από την επέκταση της ειδικής παροχής προστασίας μητρότητας της Δ.ΥΠ.Α. σε όλες τις μισθωτές του e-Ε.Φ.Κ.Α. **(άρθρο 150)**

2. Δαπάνη σε βάρος του προϋπολογισμού της Δ.ΥΠ.Α, ύψους **66,5 χιλ. ευρώ** περίπου, από την παράταση κατά ένα (1) ακόμα έτος της εκκαθάρισης της Ο.Χ.Α.Ε. Α.Ε. **(άρθρο 183)**

3. Δαπάνη των ο.τ.α. α΄ βαθμού από την καταβολή ασφαλιστικών εισφορών για τους προέδρους δημοτικών συμβουλίων των δήμων με πληθυσμό κάτω των εκατό χιλιάδων (100.000) κατοίκων. **(άρθρο 128)**

4. Δαπάνη του Τ.Ε.Κ.Α. από την παράταση της λειτουργίας της Μονάδας Υποστήριξης του Δ.Σ. αυτού. **(άρθρο 146)**

5. Δαπάνη της Δ.ΥΠ.Α. από:

- τη δημιουργία και λειτουργία "Μητρώου Προσωρινών Αναπληρωτών και Ωρομίσθιων Εκπαιδευτικών" στη Δ.ΥΠ.Α. **(άρθρο 169)**
- τη δημιουργία νέων τμημάτων και ειδικοτήτων στις Επαγγελματικές Σχολές Μαθητείας της Δ.ΥΠ.Α. **(άρθρο 171)**
- τη μη αναστολή του επιδόματος ανεργίας στους απασχολούμενους με το αναφερόμενο καθεστώς εργασίας.**(άρθρο 181)**

6. Ενδεχόμενη δαπάνη:

α. λόγω του μη συνυπολογισμού της έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης σε συνταξιούχους του e-Ε.Φ.Κ.Α. με προσωπική διαφορά μεγαλύτερη των δέκα (10) ευρώ στα εισοδηματικά όρια, για την καταβολή οποιασδήποτε παροχής κοινωνικού ή προνοιακού χαρακτήρα. **(άρθρο 123 παρ. 3)**

β. από την αύξηση των δικαιούχων προς ένταξη στο Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα (μη συμπερίληψη του ειδικού βοηθήματος της παρ. 6 του άρθρου 22 του ν. 1836/1989, στο δηλούμενο εισόδημα των ωφελούμενων προσώπων).**(άρθρο 177)**

Οι ανωτέρω δαπάνες θα αντιμετωπίζονται από τις πιστώσεις των προϋπολογισμών των ανωτέρω φορέων, κατά περίπτωση.

7. Απώλεια εσόδων από τη(ν):

- θέσπιση ειδικού καθεστώτος χορήγησης των χρηματικών επάθλων, στους δικαιούχους, που θα συμμετέχουν στο ειδικό πρόγραμμα κληρώσεων, απόρροια της χρήσης της προπληρωμένης κάρτας, για την αγορά αγαθών ή υπηρεσιών. **(άρθρο 152)**
- εισαγωγή ειδικού καθεστώτος για τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται από τη Δ.ΥΠ.Α., για την αποπληρωμή των παρόχων που συμμετέχουν στα Προγράμματα Κοινωνικής Πολιτικής. **(άρθρο 178)**
- επέκταση του ειδικού καθεστώτος (ακατάσχετο και αφορολόγητο) των κοινωνικοασφαλιστικών παροχών της Δ.ΥΠ.Α. στο βοήθημα που προβλέπεται στην παρ. 2 του άρθρου 44 του ν. 3986/2011. **(άρθρο 179)**

8. Ενδεχόμενη απώλεια εσόδων από την:

- περιέλευση της κινητής και ακίνητης περιουσίας, χωρίς την καταβολή φόρων, τελών και δικαιωμάτων υπέρ του Δημοσίου, Ο.Τ.Α., σε περίπτωση μετατροπής των αλληλοβοηθητικών Ταμείων στα νεοϊδρυόμενα Τ.Ε.Α.**(άρθρο 100)**
- θέσπιση ειδικού καθεστώτος (αφορολόγητο ακατάσχετο κ.λπ.) σε περίπτωση καταβολής της έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης σε συνταξιούχους του e-Ε.Φ.Κ.Α. **(άρθρο 123 παρ. 3)**

Οι ανωτέρω απώλειες εσόδων θα αναπληρώνονται από άλλες πηγές εσόδων των ανωτέρω φορέων, κατά περίπτωση.

ΙΙΙ. <u>Επί του προϋπολογισμού του Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-ΕΦΚΑ – φορέα της Γενικής Κυβέρνησης)</u>

1. Ετήσια δαπάνη ύψους **100,7 εκατ. ευρώ** περίπου από την καταβολή συντάξεων σε ασφαλισμένους οφειλέτες, οι οποίοι οφείλουν μεγαλύτερα ποσά ασφαλιστικών εισφορών προς τον e-Ε.Φ.Κ.Α., σε σχέση με τα ισχύοντα, η οποία αντισταθμίζεται κατά **34,2 εκατ. ευρώ** περίπου από την παρακράτηση των οφειλόμενων εισφορών.**(άρθρο 115)**

2. Ετήσια δαπάνη ύψους **146,5 εκατ. ευρώ** περίπου από τη χορήγηση εφεξής του τμήματος της σύνταξης το οποίο σήμερα παρακρατείται από τους συνταξιούχους που απασχολούνται. **(άρθρο 114 παρ. 1)**

3. Ετήσια δαπάνη από την αναπροσαρμογή της καταβαλλόμενης προσυνταξιοδοτικής παροχής σε συνταξιούχους του τ. Ε.Τ.Α.Τ. Η δαπάνη εκ

της αιτίας αυτής εκτιμάται στο ποσό των **2,4 εκατ. ευρώ** περίπου, για το έτος 2023 και στο ποσό των **960 χιλ. ευρώ** περίπου για το έτος 2024. **(άρθρο 134)**

4. Ετήσια δαπάνη από την επέκταση των διατάξεων για προσαυξημένα έξοδα διανυκτέρευσης, υπό τις οριζόμενες προϋποθέσεις, στους υπαλλήλους των Περιφερειακών Κέντρων Κοινωνικής Ασφάλισης του e-Ε.Φ.Κ.Α. Η εν λόγω δαπάνη εκτιμάται στο ποσό των **15 χιλ. ευρώ** περίπου. **(άρθρο 139)**

5. Ετήσια δαπάνη ύψους **1 εκατ. ευρώ** περίπου από την τροποποίηση των όρων και προϋποθέσεων χορήγησης σύνταξης θανάτου σε προστατευόμενα δικαιοδόχα τέκνα μέχρι το 24ο έτος της ηλικίας τους, η οποία φθίνει έως το έτος 2039 (εκτιμάται συνολική επιβάρυνση ύψους **10,1 εκατ. ευρώ περίπου** για τα έτη 2023 έως 2039). **(άρθρο 119)**

6. Ετήσια δαπάνη :

- από την επέκταση για ένα επιπλέον έτος της αναζήτησης της πενταετίας του ασφαλιστικού δεσμού για τους πρωτοασφαλισμένους προ της 1ης.1.1993, οι οποίοι υποβάλουν αίτηση συνταξιοδότησης για τη λήψη μειωμένης σύνταξης, σε περίπτωση που δεν συμπληρώνουν εκατό (100) ημέρες ασφάλισης εντός του έτους 2020. **(άρθρο 121)**

- από την κατάργηση της παρ. 4 του άρθρου 63 του ν. 2676/1999, η οποία προβλέπει ότι σε συνταξιούχους αναπηρίας που αναλαμβάνουν εργασία ή αυτοαπασχολούνται, διακόπτεται η σύνταξή τους ή οι συντάξεις τους, εάν κερδίζουν περισσότερα από όσα κερδίζει υγιής απασχολούμενος, και την καταβολή συντάξεων σε αυτούς. **(άρθρο 156)**

7. Δαπάνη από την αποζημίωση του προσωπικού που συμμετέχει στα κλιμάκια, ομάδες, κ.λπ. για την εκκαθάριση των εκκρεμών αιτήσεων συνταξιοδότησης, τον κανονισμό και την πληρωμή συντάξεων του δημόσιου τομέα και όλων των πρώην ταμείων που εντάχθηκαν στον e-ΕΦΚΑ, καθώς και του προσωπικού που απασχολείται με συγκεκριμένους ποσοτικούς στόχους για την εξυπηρέτηση του κοινού μέσω του ενιαίου αριθμού εξυπηρέτησης πολιτών του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης. Η εν λόγω δαπάνη εκτιμάται στο ποσό των **13,7 εκατ. ευρώ** περίπου. **(άρθρο 138)**

8. Δαπάνη από:

- την ενοποίηση των προϋποθέσεων θεμελίωσης επικουρικής σύνταξης του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του e-Ε.Φ.Κ.Α., **(άρθρο 116)**
- την τροποποίηση των όρων και προϋποθέσεων χορήγησης σύνταξης θανάτου σε αμφοτεροπλεύρως ορφανά τέκνα με αναπηρία, **(άρθρο 119)**
- την παροχή δυνατότητας χορήγησης σωρευτικά βασικής σύνταξης του π. Ο.Γ.Α. και επικουρικής σύνταξης του π. Τ.Ε.Α.Π.Υ.Κ. και στους

συνταξιούχους του Τ.Ε.Α.Π.Υ.Κ., των οποίων η σύνταξη ανεστάλη λόγω συνταξιοδοτήσεώς τους από τον π. Ο.Γ.Α., **(άρθρο 120)**

- την παροχή δυνατότητας στους κληρικούς που είναι ασφαλισμένοι στο π. Ταμείο Προνοίας Ορθοδόξου Εφημεριακού Κλήρου Ελλάδος, κατά τον χρόνο άσκησης του λειτουργήματός τους, να αιτηθούν την καταβολή εφάπαξ παροχής για τα έτη ασφάλισής τους στον Κλάδο εφάπαξ παροχών του e-ΕΦΚΑ, εφόσον κατά τον χρόνο υποβολής της σχετικής αίτησης έχουν συμπληρώσει το εβδομηκοστό (70) έτος της ηλικίας τους, **(άρθρο 122)**
- την ανάθεση σε ορκωτούς ελεγκτές-λογιστές του ελέγχου της διαχείρισης των εντασσόμενων Φ.Κ.Α. και της απογραφής των περιουσιακών τους στοιχείων. **(άρθρο 136)**
- τη δημιουργία ηλεκτρονικής πλατφόρμας για τη δήλωση της απασχόλησης συνταξιούχων.**(άρθρο 154 παρ. 1)**

9. Εφάπαξ δαπάνη από τη χορήγηση έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης σε συνταξιούχους του e-Ε.Φ.Κ.Α. με προσωπική διαφορά μεγαλύτερη των δέκα (10) ευρώ. Η δαπάνη αυτή εκτιμάται στο ποσό των **104,8 εκατ. ευρώ** περίπου. **(άρθρο 123)**

10. Μελλοντική δαπάνη εξαιτίας της αξιοποίησης του χρόνου ασφάλισης των απασχολούμενων συνταξιούχων για την προσαύξηση των ήδη καταβαλλόμενων συντάξεων (κύριας και επικουρικής). **(άρθρο 114 παρ. 7)**

Οι ανωτέρω δαπάνες θα αντιμετωπίζονται απο από τις πιστώσεις του προϋπολογισμού του e-Ε.Φ.Κ.Α.

11. Απώλεια εσόδων ύψους **5,5 εκατ. ευρώ περίπου** από την ενοποίηση των προϋποθέσεων θεμελίωσης επικουρικής σύνταξης του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του e-Ε.Φ.Κ.Α. **(άρθρο 116)**

12. Απώλεια εσόδων, ύψους **195 χιλ. ευρώ** περίπου, από τη διαγραφή ασφαλιστικών οφειλών των οριζόμενων φυσικών και νομικών προσώπων καθώς και των ιδιωτικών οικοδομοτεχνικών έργων επί ακινήτων κυριότητας αποκλειστικά των αναφερόμενων προσώπων που σχετίζονται με το σιδηροδρομικό δυστύχημα των Τεμπών. **(άρθρο 132)**

13. Απώλεια εσόδων από τη μη αναζήτηση εισφορών υπέρ του π. Ο.Α.Ε.Ε. από τους ιδιοκτήτες τουριστικών καταλυμάτων δυναμικότητας έως και δέκα (10) δωματίων που, είτε έχουν υπαχθεί καλόπιστα στον πρώην Ο.Γ.Α, ενώ δεν συνέτρεχαν οι νόμιμες προϋποθέσεις, είτε έχουν υπαχθεί από 1.1.2017 καλόπιστα στην ασφάλιση του π. Ο.Γ.Α, βάσει βεβαίωσης εξαίρεσης που χορηγήθηκε από τον π. Ο.Α.Ε.Ε. **(άρθρο 125 παρ. 3 και 4)**

14. Απώλεια εσόδων του e-Ε.Φ.Κ.Α. και των Φ.Κ.Α. από:

- τη δυνατότητα των φυσικών προσώπων που είχαν αλληλέγγυα ευθύνη με νομικό πρόσωπο για ασφαλιστικές εισφορές και δεν πληρούν τις νέες προϋποθέσεις ευθύνης τους, να καταθέσουν σχετική αίτηση χωρίς χρονικό περιορισμό. **(άρθρο 131)**
- την αναστολή αύξησης του επιτοκίου για οφειλές προς αυτούς καθώς και τις νέες προϋποθέσεις και τον τρόπο αναπροσαρμογής αυτού. **(άρθρο 133)**

Οι ανωτέρω απώλειες εσόδων θα αναπληρωθούν από άλλες πηγές εσόδων του Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-Ε.Φ.Κ.Α.)

Αθήνα, 7 Δεκεμβρίου 2023

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	**ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ**
KONSTANTINOS CHATZIDAKIS KONSTANTINOS CHATZIDAKIS 08.12.2023 00:11	SPYRIDON-ADONIS GEORGIADIS SPYRIDON-ADONIS GEORGIADIS 07.12.2023 22:54
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ	**ΣΠΥΡΙΔΩΝ-ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ**

STYLIANOS-IOANNIS KOUTNATZIS STYLIANOS-IOANNIS KOUTNATZIS
08.12.2023 00:43

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ
ΤΗΣ 4ης ΕΙΔΙΚΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΤΗΣ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ 27ης ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2023

ΜΕΛΗ: Ιωάννης Σαρμάς, Πρόεδρος, Σωτηρία Ντούνη, Μαρία Βλαχάκη, Γεωργία Μαραγκού, Αγγελική Μαυρουδή, Κωνσταντίνος Κωστόπουλος, Ασημίνα Σαντοριναίου, Ευαγγελία-Ελισάβετ Κουλουμπίνη και Βασιλική Ανδρεοπούλου, Αντιπρόεδροι, Γεώργιος Βοΐλης, Κωνσταντίνα Ζώη, Βασιλική Σοφιανού, Δημήτριος Τσακανίκας, Κωνσταντίνος Παραθύρας, Ασημίνα Σακελλαρίου, Ευαγγελία Σεραφή, Νικολέτα Ρένεση, Αικατερίνη Μποκώρου, Αντιγόνη Στίνη, Βασιλική Πέππα, Δημήτριος Κοκοτσής, Ευφροσύνη Παπαδημητρίου, Γεώργιος Παπαϊσιδώρου, Ιωάννα Ρούλια, Ιωάννης Καλακίκος, Ελένη Σκορδά και Νικόλαος Βόγκας, Σύμβουλοι. Οι Αντιπρόεδροι Άννα Λιγωμένου και Μαρία Αθανασοπούλου και οι Σύμβουλοι Άννα Παπαπαναγιώτου και Ευαγγελία Πασπάτη απουσίασαν δικαιολογημένα.
ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ: Σταμάτιος Πουλής.
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: Γεώργιος Καρασαββίδης.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
Η ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΗ ΓΙΑ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΔΙΑΤΑΞΗ

«Άρθρο
Κίνητρα απασχόλησης συνταξιούχων-τροποποίηση του άρθρου 20 του ν. 4387/2016

1. Το άρθρο 20 του ν.4387/2016 (Α΄ 85) αντικαθίσταται ως εξής:
«1. Οι εξ ιδίου δικαιώματος συνταξιούχοι του e-ΕΦΚΑ, λόγω γήρατος, λόγω αναπηρίας (από κοινή νόσο, εργατικό ατύχημα, ατύχημα εκτός εργασίας, επαγγελματική νόσο) και γήρατος λόγω αναπηρίας του ν.612/1977 και των νόμων που παραπέμπουν σε αυτόν, καθώς και του τετάρτου εδαφίου της περ. α΄ της παρ. 1 των άρθρων 1 και 26 του π.δ. 169/2007, οι οποίοι αναλαμβάνουν υποχρεωτικώς υπακτέα στην ασφάλισή του απασχόληση, συνεχίζουν κατά τη διάρκεια αυτής να λαμβάνουν το σύνολο της κύριας και επικουρικής σύνταξης που δικαιούνται από το Φορέα.
2. Η εξ ιδίου δικαιώματος σύνταξη, κύρια και επικουρική, προσώπων που αναλαμβάνουν υποχρεωτικώς υπακτέα στην ασφάλιση του e-ΕΦΚΑ απασχόληση σε Φορέα της Γενικής Κυβέρνησης αναστέλλεται για όσο διάστημα συνεχίζει

αυτή, εφόσον δεν έχουν συμπληρώσει το 62ο έτος της ηλικίας τους. Το ηλικιακό όριο της αναστολής δύναται να αναπροσαρμόζεται βάσει της παρ. 3 του άρθρου 11 του ν.3863/2010 (Α΄ 115).

3. Στους συνταξιούχους λόγω αναπηρίας (από κοινή νόσο, εργατικό ατύχημα, ατύχημα εκτός εργασίας, επαγγελματική νόσο) εφαρμόζονται οι διατάξεις των περ. α΄, β΄ και γ΄ της παρ. 5 του άρθρου 28 του α.ν. 1846/1951 (Α΄ 179) του π. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και η παρ. 4 του άρθρου 63 του ν.2676/1979 (Α΄ 1).

4. Για την ασφάλιση του απασχολούμενου συνταξιούχου καταβάλλονται οι προβλεπόμενες από τη νομοθεσία ασφαλιστικές εισφορές με βάση την ασφαλιστέα απασχόληση και επιπλέον πόρος μη ανταποδοτικού χαρακτήρα υπέρ e-ΕΦΚΑ ως εξής:

(α) οι **μισθωτοί** καταβάλλουν τις ασφαλιστικές εισφορές των άρθρων 38, 41, 35 και 97 του παρόντος μετά τυχόν συνεισπραττομένων εισφορών, με βάση την υπαγωγή τους στην ασφάλιση, επιμεριζομένων μεταξύ εργοδότη και ασφαλισμένου κατά την κείμενη νομοθεσία και επιπλέον πόρο υπέρ e-ΕΦΚΑ ύψους 7,7% επί των ασφαλιστέων αποδοχών κύριας ασφάλισης για τον Κλάδο κύριας ασφάλισης και παροχών και ύψους 2,3% επί των ασφαλιστέων αποδοχών επικουρικής ασφάλισης για τον Κλάδο επικουρικής ασφάλισης, ο οποίος βαρύνει αποκλειστικά τον ασφαλισμένο,

(β) οι **μη μισθωτοί** (ελεύθεροι επαγγελματίες και αυτοτελώς απασχολούμενοι) καταβάλλουν τις ασφαλιστικές εισφορές των άρθρων 39, 41, 35 και 97 του παρόντος μετά τυχόν συνεισπραττομένων εισφορών, με βάση την υπαγωγή τους στην ασφάλιση και επιπλέον πόρο υπέρ e-ΕΦΚΑ ύψους 50% επί της επιλεγείσας ασφαλιστικής κατηγορίας κύριας ασφάλισης για τον Κλάδο κύριας ασφάλισης και παροχών και σε περίπτωση υπαγωγής και στην επικουρική ασφάλιση, ύψους 40% επί της επιλεγείσας ασφαλιστικής κατηγορίας κύριας ασφάλισης για τον Κλάδο κύριας ασφάλισης και παροχών και 40% επί της επιλεγείσας ασφαλιστικής κατηγορίας επικουρικής ασφάλισης για τον Κλάδο επικουρικής ασφάλισης, και

(γ) οι **αγρότες**, οι οποίοι δεν εμπίπτουν στην παρ. 7 του παρόντος,καταβάλλουν τις ασφαλιστικές εισφορές των άρθρων 40, 41 του παρόντος μετά τυχόν συνεισπραττομένων εισφορών, με βάση την υπαγωγή τους στην ασφάλιση και επιπλέον πόρο υπέρ e-ΕΦΚΑ ύψους 50% επί της επιλεγείσας ασφαλιστικής κατηγορίας κύριας ασφάλισης για τον Κλάδο κύριας ασφάλισης και παροχών και σε περίπτωση υπαγωγής και στην επικουρική ασφάλιση, ύψους 40% επί της επιλεγείσας ασφαλιστικής κατηγορίας κύριας ασφάλισης για τον Κλάδο κύριας ασφάλισης και παροχών και 40% επί της επιλεγείσας ασφαλιστικής κατηγορίας επικουρικής ασφάλισης για τον Κλάδο επικουρικής ασφάλισης, και

(δ) οι **μισθωτοί μηχανικοί, μισθωτοί υγειονομικοί και έμμισθοι δικηγόροι** καταβάλλουν τις ασφαλιστικές εισφορές των άρθρων 38, 41, 35 και 97 του παρόντος μετά τυχόν συνεισπραττομένων εισφορών, με βάση την υπαγωγή τους στην ασφάλιση, επιμεριζομένων μεταξύ εργοδότη και ασφαλισμένου κατά την

κείμενη νομοθεσία και επιπλέον πόρο υπέρ e-ΕΦΚΑ ύψους 7,7% επί των ασφαλιστέων αποδοχών κύριας ασφάλισης για τον Κλάδο κύριας ασφάλισης και παροχών και ύψους 40% επί της επιλεγείσας ασφαλιστικής κατηγορίας επικουρικής ασφάλισης για τον Κλάδο επικουρικής ασφάλισης, ο οποίος βαρύνει αποκλειστικά τον ασφαλισμένο,

(ε) οι **αμειβόμενοι με Παραστατικά Παρεχόμενων Υπηρεσιών (Π.Π.Υ.)** καταβάλλουν τις ασφαλιστικές εισφορές του άρθρου 55 του ν. 4509/2017, μετά τυχόν συνεισπραττομένων εισφορών, με βάση την υπαγωγή τους στην ασφάλιση και επιπλέον πόρο υπέρ e-ΕΦΚΑ ύψους 10% επί της καθαρής αξίας του παραστατικού για τον Κλάδο κύριας ασφάλισης και λοιπών παροχών, ο οποίος βαρύνει αποκλειστικά τον ασφαλισμένο,

(στ) οι **αμειβόμενοι με εργόσημο του π. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ** καταβάλλουν τις ασφαλιστικές εισφορές της παρ. 1 του άρθρου 21 του ν.3863/2010 μετά τυχόν συνεισπραττομένων εισφορών, με βάση την υπαγωγή τους στην ασφάλιση, και επιπλέον πόρο υπέρ e-ΕΦΚΑ ύψους 7,7% επί της αναγραφόμενης τιμής του εργοσήμου για τον Κλάδο κύριας ασφάλισης και παροχών και ύψους 2,3% επί της αναγραφόμενης τιμής του εργοσήμου για τον Κλάδο επικουρικής ασφάλισης, ο οποίος βαρύνει αποκλειστικά τον ασφαλισμένο, και

(ζ) οι **αμειβόμενοι με εργόσημο του π. ΟΓΑ** καταβάλλουν τις ασφαλιστικές εισφορές της παρ. 2 του άρθρου 22 του ν.3863/2010 μετά τυχόν συνεισπραττομένων εισφορών, με βάση την υπαγωγή τους στην ασφάλιση και επιπλέον πόρο υπέρ e-ΕΦΚΑ ύψους 10% επί της αξίας των καταβαλλόμενων αμοιβών, για τον Κλάδο κύριας ασφάλισης και λοιπών παροχών, ο οποίος βαρύνει αποκλειστικά τον ασφαλισμένο.

Σε περίπτωση παράλληλης απασχόλησης εφαρμόζονται τα οριζόμενα στο άρθρο 36 μόνο ως προς την καταβολή ασφαλιστικών εισφορών. Το άρθρο 36 δεν εφαρμόζεται για την είσπραξη του πόρου υπέρ e-ΕΦΚΑ.

5. Το συνολικό επιβαλλόμενο ποσό του πόρου υπέρ e-ΕΦΚΑ σε ετήσια βάση δεν μπορεί να υπερβαίνει το δωδεκαπλάσιο της εθνικής σύνταξης του άρθρου 7, όπως εκάστοτε ισχύει. Τυχόν επιπλέον ποσά επιστρέφονται στους ασφαλισμένους κατόπιν εκκαθάρισης.

6. Από την καταβολή του πόρου υπέρ e-ΕΦΚΑ της παρ. 4 εξαιρούνται:

α. Οι ψυχικά ασθενείς του άρθρου 23 του ν. 4488/ 2017 (Α΄ 176).

β. Οι συνταξιούχοι με βάση τον ν. 612/1977 (Α΄ 164) και τις διατάξεις που παραπέμπουν σε αυτόν.

γ. Οι συνταξιούχοι του τετάρτου εδαφίου της περ. α΄ της παρ. 1 των άρθρων 1 και 26 του π.δ. 169/2007 (Α΄ 210).

δ. Όσοι λαμβάνουν το εξωιδρυματικό επίδομα ή το αντίστοιχο επίδομα του άρθρου 54 του π.δ. 169/2007 (Α΄ 210).

ε. οι πολύτεκνοι, των οποίων το ένα τουλάχιστον των τέκνων είναι ανήλικο ή σπουδάζει σε ανώτερες ή ανώτατες σχολές και έως τη συμπλήρωση του εικοστού

τετάρτου (24ου) έτους της ηλικίας του ή είναι ανίκανο για κάθε βιοποριστική εργασία.

στ. Τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. 4387/2016 (Α΄ 85).

7. Δεν καταβάλλονται ασφαλιστικές εισφορές, ούτε πόρος υπέρ e-ΕΦΚΑ της παρ. 3 και δεν αξιοποιείται ο χρόνος απασχόλησησε περίπτωση απασχόλησης συνταξιούχου στις κάτωθι κατηγορίες:

α. Οι συνταξιούχοι του π. ΟΓΑ εφόσον ασκούν απασχόληση υπακτέα στην ασφάλιση του π. ΟΓΑ.

β. Οι συνταξιούχοι πρώην φορέων κύριας ασφάλισης ή του Δημοσίου που υπάγονται στην ασφάλιση του π. ΟΓΑ καταβάλουν την ασφαλιστική εισφορά των άρθρων 40 και 41, εφόσον το ετήσιο εισόδημά τους από την δραστηριότητα αυτή υπερβαίνει το ποσό των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ.

8. Ο χρόνος ασφάλισης που δημιουργείται από την απασχόληση συνταξιούχου αξιοποιείται για την προσαύξηση της ήδη καταβαλλόμενης σύνταξης (κύριας ή και επικουρικής), κατόπιν αιτήσεως του απασχολούμενου συνταξιούχου, μετά τη διακοπή της απασχόλησης. Το ποσό της προσαύξησης για την κύρια σύνταξη υπολογίζεται με βάση τα ποσοστά αναπλήρωσης και τις συντάξιμες αποδοχές των άρθρων 8 και 28, και μόνο για το χρονικό διάστημα της απασχόλησης ως συνταξιούχου και τα οικονομικά αποτελέσματα της προσαύξησης εκκινούν από την πρώτη μέρα του επόμενου μήνα υποβολής της αίτησης προσαύξησης. Για την επικουρική σύνταξη χορηγείται ποσό που προκύπτει με βάση τον υπολογισμό της επικουρικής σύνταξης και μόνο για το χρονικό διάστημα της απασχόλησης μετά τη συνταξιοδότηση, σύμφωνα με το άρθρο 96. Ο πόρος υπέρ e-ΕΦΚΑ δεν είναι ανταποδοτικός και δεν αξιοποιείται για την προσαύξηση της ήδη καταβαλλόμενης σύνταξης ή για τη χορήγηση δεύτερης σύνταξης με το άρθρο 30 ή αντίστοιχες διατάξεις. Ο τρόπος υπολογισμού της παρούσας ισχύει από 01.01.2017.

9. Για τους απασχολούμενους συνταξιούχους κατά την 12η.5.2016, οι οποίοι συνέχισαν απασχολούμενοι χωρίς διακοπή και μετά την έναρξη ισχύος του ν. 4387/2016 (Α΄ 85), όλος ο χρόνος εργασίας ή η αυτοαπασχόληση ή μέρος αυτού αξιοποιείται σύμφωνα με την παρ. 3, εφόσον από τις προϊσχύουσες διατάξεις προβλέπεται αξιοποίηση του χρόνου απασχόλησης.

10. Ο πόρος υπέρ e-ΕΦΚΑ της παρ. 4 εφαρμόζεται και στα πρόσωπα που υποβάλλουν αίτηση συνταξιοδότησης στον e-ΕΦΚΑ. Σε περίπτωση μισθωτής απασχόλησης, οι ασφαλισμένοι υποχρεούνται να ενημερώσουν προς τούτο τον εργοδότη τους. Σε περίπτωση παράλειψης της ενημέρωσης, το ποσό του πόρου καταλογίζεται στον ασφαλισμένο και δεν επιβάλλονται επιπλέον τόκοι, πρόστιμα και προσαυξήσεις κατά του εργοδότη για μη δήλωση και μη καταβολή του πόρου υπέρ e-ΕΦΚΑ. Σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης συνταξιοδότησης ή μεταγενέστερης έναρξης καταβολής της σύνταξης, το αχρεωστήτως καταβληθέν ποσό του πόρου υπέρ e-ΕΦΚΑ επιστρέφεται στον ασφαλισμένο.

11. Οι συνταξιούχοι του e-ΕΦΚΑ εξ ιδίου δικαιώματος, υποχρεούνται, πριν αναλάβουν υπακτέα στον e-ΕΦΚΑ απασχόληση να δηλώσουν τούτο στο Φορέα. Παράλειψη της δήλωσης επιφέρει χρηματική κύρωση ίση με δώδεκα (12) μηνιαίες συντάξεις, κύριες και επικουρικές. Το ποσό της οφειλής δύναται να αποπληρωθεί με παρακράτηση έως ενός τετάρτου (¼) από την κύρια σύνταξη και έως του ποσού του άρθρου 46 του ν.4670/2020 από την επικουρική. Άλλως, εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων (ΚΕΔΕ) (ν.δ. 356/1974, Α΄ 90).

12. Για τους απασχολούμενους συνταξιούχους των περιπτώσεων (β), (γ) και (δ) της παραγράφου 4, οι προβλεπόμενες ασφαλιστικές εισφορές και ο πόρος παρακρατούνται από το προ φόρου ποσό της σύνταξης. Η παρακράτηση γίνεται με βάση τις εισφορές της πρώτης ασφαλιστικής κατηγορίας, εκτός εάν ο συνταξιούχος επιλέξει ανώτερη ασφαλιστική κατηγορία.

13. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, ορίζονται οι προϋποθέσεις, οι όροι, η διαδικασία είσπραξης του πόρου της παρ. 3, η διαδικασία διασταύρωσης και ελέγχου στοιχείων που αφορούν τη σύνταξη και τις αμοιβές από την υπακτέα στην ασφάλιση απασχόληση, η διαδικασία δήλωσης της παρ. 11 μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας, καθώς και κάθε άλλο τεχνικό ή λεπτομερειακό ζήτημα για την εφαρμογή του παρόντος.

14. Κάθε αντίθετη διάταξη καταργείται.

15. Το παρόν ισχύει από 01.01.2024.

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΣΠΥΡΙΔΩΝ-ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΑΚΛΟΓΟΥ»

Το ως άνω σχέδιο διάταξης μαζί με την με την αιτιολογική έκθεση, την από 17.9.2023 εισηγητική έκθεση του άρθρου 24 παρ. 5 του ν. 4270/2014 σχετικά με την ετήσια οικονομική επιβάρυνση που προκαλείται από την εφαρμογή της και το από 6.9.2023 ενημερωτικό σημείωμα με αντικείμενο την περιγραφή των βασικών σεναρίων απασχόλησης συνταξιούχων και την εκτίμηση των δημοσιονομικών επιπτώσεων της διάταξης κατά την 3ετία μετά την προβλεπόμενη έναρξη ισχύος της υποβλήθηκε για γνωμοδότηση στο Ελεγκτικό Συνέδριο στις 13.9.2023 με το Α.Π. 132943ΕΞ 2023/13.9.2023 έγγραφο του Υπουργού Οικονομικών και περαιτέρω διαβιβάσθηκε αυθημερόν στο Τμήμα Μελετών και Γνωμοδοτήσεων του Δικαστηρίου με το ΓΕΕ Φ17/628/279/13.9.2023 έγγραφο της Υπηρεσίας Επιτρόπου στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Το Τμήμα μετά την τήρηση της προβλεπόμενης στο άρθρο 56 του ν. 4820/2021

διαδικασίας, επεξεργάστηκε σχέδιο γνωμοδότησης, το οποίο ακολούθως προωθήθηκε στη Μείζονα Ολομέλεια του Δικαστηρίου, προκειμένου να γνωμοδοτήσει, σύμφωνα με το άρθρο 73 παρ. 2 του Συντάγματος και το άρθρο 10 παρ. 1 του ανωτέρω νόμου.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
Η ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου Σταμάτιος Πουλής διατύπωσε την ακόλουθη έγγραφη γνώμη:

«1. Εισάγουμε ενώπιον της Ολομέλειας του Σώματος προς γνωμοδότηση, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 73 παρ. 2, 98 παρ. 1 περ. δ΄ του Συντάγματος καθώς και αυτές των άρθρων 10 παρ. 1 και 36 περ. β΄ του ν. 4820/2021 «Οργανικός Νόμος του Ελεγκτικού Συνεδρίου και άλλες ρυθμίσεις» (Α΄ 130), σχέδιο διατάξεως συνταξιοδοτικού περιεχομένου, ως εκ του ότι καταλαμβάνει και τους συνταξιούχους δημόσιους εν γένει λειτουργούς και υπαλλήλους, το οποίο μας απεστάλη με το με ΑΠ 132943 ΕΞ 2023/13.9.2023 έγγραφο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, εκθέτουμε δε τα ακόλουθα:

2. Με τις προτεινόμενες διατάξεις αντικαθίσταται το άρθρο 20 του ν. 4387/2016, όπως ισχύει, και τροποποιείται επί το ευνοϊκότερον το νομικό καθεστώς απασχόλησης όλων των εξ ιδίου δικαιώματος συνταξιούχων λόγω γήρατος και αναπηρίας του e-ΕΦΚΑ. Παρατηρητέον ότι ενώ κατά το παρελθόν ετίθεντο εμπόδια ή καθιερώνονταν αντικίνητρα στην απασχόληση των συνταξιούχων με το επιχείρημα της καταπολεμήσεως της ανεργίας την νέων (π.χ. νόμος περί πολυθεσίας -ν.1256/1982, παρακράτηση του 70% της καταβαλλομένης συντάξεως κ.α.), τα τελευταία χρόνια έχει επικρατήσει η άποψη ότι η απασχόληση των συνταξιούχων, πέραν της ενισχύσεως του εισοδήματος τους, συμβάλλει στην αναθέρμανση-ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας και συνακολούθως στη μείωση εν τοις πράγμασι της ανεργίας των νέων. Κατόπιν της σταδιακής επικρατήσεως των ως άνω απόψεων, αρχικώς μεν μειώθηκε το ύψος της παρακρατήσεως στο 30% της συντάξεως, ήδη δε με τις υπό γνωμοδότηση διατάξεις καταργείται πλήρως. Σκοπός πάντως της επιχειρούμενης τροποποιήσεως είναι αφενός μεν η αύξηση της συμμετοχής των συνταξιούχων στην αγορά εργασίας, αφετέρου δε η παροχή κινήτρων για μείωση της αδήλωτης εργασίας που παρέχεται σήμερα από τους περισσότερους συνταξιούχους [βλ. σελ. 1 και 2 της αιτιολογικής εκθέσεως και σελ. 2 του από 6.9.2023 ενημερωτικού σημειώματος της Μονάδας Εμπειρογνωμόνων Απασχόλησης, Κοινωνικής Ασφάλισης, Πρόνοιας και Κοινωνικών Υποθέσεων (Μ.Ε.Κ.Υ.) του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης].

3. Στο πλαίσιο αυτό:

α) Καταργείται από 1.1.2024 η κατά 30 % μείωση της κύριας και επικουρικής σύνταξης όλων των εξ ιδίου δικαιώματος συνταξιούχων λόγω γήρατος και αναπηρίας του e-ΕΦΚΑ που αναλαμβάνουν ή έχουν ήδη αναλάβει απασχόληση ασφαλιστέα στον e-ΕΦΚΑ και η σύνταξη αυτών καταβάλλεται πλέον ολόκληρη.
β) Διατηρείται η υποχρέωση καταβολής από τον απασχολούμενο συνταξιούχο των προβλεπόμενων από τον νόμο ασφαλιστικών εισφορών.
γ) Θεσπίζεται πόρος – μη ανταποδοτικού χαρακτήρα (βλ. το προτελευταίο εδάφιο της παρ. 8 της υπό γνωμοδότηση διατάξεως) – υπέρ του e-ΕΦΚΑ, υπολογιζόμενος επί του εισοδήματος που προκύπτει από την δηλωμένη απασχόληση του συνταξιούχου. Ο πόρος αυτός για τους μεν συνταξιούχους που παρέχουν μισθωτή εργασία ανέρχεται σε ποσοστό 10% επί του ακαθάριστου μισθού που λαμβάνουν, για δε τους μη μισθωτούς (ελεύθερους επαγγελματίες, αυτοτελώς απασχολούμενους και αγρότες), ανέρχεται στο 50% της επιλεγείσας ασφαλιστικής κατηγορίας, εάν η ασφαλιστέα απασχόληση υπάγεται μόνο στην κύρια ασφάλιση, ή το 40% της επιλεγείσας ασφαλιστικής κατηγορίας, εάν η ασφαλιστέα απασχόληση υπάγεται και στην κύρια και την επικουρική ασφάλιση. Ειδικώς δε για τους μισθωτούς μηχανικούς, τους μισθωτούς υγειονομικούς και τους έμμισθους δικηγόρους ο πόρος αυτός ανέρχεται σε ποσοστό 7,7 % επί του ακαθάριστου μισθού που λαμβάνουν για τον Κλάδο κύριας ασφάλισης και παροχών και σε ποσοστό 40 % επί της επιλεγείσας ασφαλιστικής κλάσης για τον Κλάδος επικουρικής ασφάλισης. Επίσης, προβλέπεται η κατανομή του πόρου αυτού στους Κλάδους κύριας και επικουρικής ασφάλισης, προκειμένου να μην επιβαρυνθεί κανένας από τους δύο Κλάδους σε σχέση με τα έσοδα που είχαν πριν από τη θέση σε ισχύ της προτεινόμενης ρύθμισης.
δ) Βαραίνει αποκλειστικά τον απασχολούμενο συνταξιούχο η υποχρέωση καταβολής του προαναφερόμενου μη ανταποδοτικού πόρου.
ε) Ορίζεται ανώτατο ετήσιο όριο στο ύψος του εν λόγω μη ανταποδοτικού πόρου υπέρ του e-ΕΦΚΑ, το οποίο ισούται με το δωδεκαπλάσιο της εθνικής σύνταξης, όπως αυτή εκάστοτε ισχύει (το γε νυν έχον 12*414=4.965).
στ) Ορίζεται ότι από την υποχρέωση καταβολής του μη ανταποδοτικού πόρου υπέρ του e-ΕΦΚΑ εξαιρούνται οι κατηγορίες απασχολούμενων συνταξιούχων που ήδη, υπό το ισχύον καθεστώς, εξαιρούνται από την περικοπή της σύνταξης.
ζ) Διατηρείται η απαλλαγή των συνταξιούχων αγροτών, οι οποίοι απασχολούνται σε ασφαλιστέες δραστηριότητες του πρώην ΟΓΑ καθώς και των λοιπών συνταξιούχων του e-ΕΦΚΑ που απασχολούνται σε αγροτικές εργασίες και κερδίζουν ετήσιο εισόδημα έως 10.000 ευρώ, από την υποχρέωση καταβολής του μη ανταποδοτικού πόρου καθώς και των ασφαλιστικών εισφορών.
η) Παρέχεται η δυνατότητα αξιοποίησης του επιπλέον χρόνου απασχόλησης του συνταξιούχου για την προσαύξηση του ήδη καταβαλλόμενου σε αυτόν ανταποδοτικού μέρους της σύνταξης.

θ) Ορίζεται, προς τον σκοπό αποφυγής της συσσώρευσης ασφαλιστικών οφειλών καθώς και την κατά ενιαίο τρόπο διασφάλιση των εσόδων του ασφαλιστικού συστήματος, ότι ο θεσπιζόμενος μη ανταποδοτικός πόρος υπέρ του e-ΕΦΚΑ θα εισπράττεται μέσω παρακράτησης, η οποία θα διενεργείται στους μεν συνταξιούχους, που απασχολούνται με μισθωτή εργασία, από τη μισθοδοσία τους και θα αποδίδεται στον e-ΕΦΚΑ από τον εργοδότη, στους δε συνταξιούχους, που απασχολούνται ως μη μισθωτοί, από το προ φόρου ποσό της καταβαλλόμενης συντάξεως.

ι) Τέλος, διατηρείται αφενός μεν η αφορώσα τους συνταξιούχους, οι οποίοι απασχολούνται σε φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, διάταξη, σύμφωνα με την οποία αναστέλλεται η καταβολή της σύνταξής τους μέχρι τη συμπλήρωση του 62ου έτους της ηλικίας τους, αφετέρου δε η ρύθμιση περί υποχρεωτικής δήλωσης από τους συνταξιούχους της ανάληψης εργασίας στην ηλεκτρονική πλατφόρμα, που δημιουργείται για το σκοπό αυτό στον e-ΕΦΚΑ, καθώς και ότι σε περίπτωση παραλείψεως υποβολής της δηλώσεως επιβάλλεται χρηματική κύρωση, η οποία ανέρχεται σε δώδεκα μηνιαίες συντάξεις, κύριες και επικουρικές.

4. Δοθέντος ότι οι εισαγόμενες ρυθμίσεις καταλαμβάνουν και τους συνταξιούχους δημόσιους εν γένει λειτουργούς και υπαλλήλους και ότι με αυτές αυξάνονται τα καταβαλλόμενα στους απασχολούμενους συνταξιούχους ποσά κύριων και επικουρικών συντάξεων, παραδεκτώς το ως άνω σχέδιο νόμου, συμφώνως προς το άρθρο 98 παρ. 1 δ' του Συντάγματος (βλ. ΕλΣυν Ολ. Πρακτικά 1ης Ειδ. Συν. της 16.2.2022, 5ης Ειδ. Συν. της 5.12.2022, 17ης Γεν.Συν. 19.9.2022), εισάγεται προς γνωμοδότηση ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου

5. Ωστόσο, δεδομένου ότι οι υπό γνωμοδότηση ρυθμίσεις δεν έχουν περιληφθεί εισέτι σε κάποιο σχέδιο νόμου, επισημαίνουμε ότι σε κάθε περίπτωση πρέπει να πληρούνται οι απαιτήσεις της διατάξεως του άρθρου 73 παρ. 2 του Συντάγματος, ήτοι οι προτεινόμενες διατάξεις να ενταχθούν είτε σε ειδικό συνταξιοδοτικό νομοσχέδιο είτε σε ιδιαίτερο κεφάλαιο νομοσχεδίου περιέχοντος και άλλες ρυθμίσεις, στον δε τίτλο του νομοθετήματος αυτού να γίνει ειδική αναφορά στις συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις που αυτό περιλαμβάνει (ΕλΣυν Ολ. Πρακτικά 5ης Ειδ. Συν. της 12.12.2022, 4ης Ειδ. Συν. της 3ης Νοεμβρίου 2022, 2ης Ειδ. Συν. της 17ης Μαρτίου 2021, 2ης Ειδ. Συν. της 25ης Μαΐου 2020, 2ης Ειδ. Συν. της 8ης Μαΐου 2017, 1ης Ειδ. Συν. της 8ης Μαρτίου 2017 και 1ης Ειδ. Συν. της 20ης Φεβρουαρίου 2012).

6. Περαιτέρω, σύμφωνα με την από 7.9.2023 έκθεση οικονομικών επιπτώσεων της υπό γνωμοδότηση διατάξεως, συνταχθείσας από την Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (άρθρο 24 παρ. 5 του ν. 4270/2014), το προκαλούμενο ετήσιο καθαρό κόστος στον προϋπολογισμό του e-ΕΦΚΑ από την εφαρμογή των προτεινόμενων ρυθμίσεων ανέρχεται στο ποσό των 102,15 εκ. ευρώ, χωρίς πάντως να συνεκτιμώνται τα δημοσιονομικά έσοδα που θα προκύψουν για τις φορολογικές αρχές από την

επερχόμενη με τις ρυθμίσεις αυτές αύξηση του εισοδήματος των συνταξιούχων. Ετέρωθεν, ανεξαρτήτως των παραδοχών και σεναρίων (αύξηση υφιστάμενου αριθμού εργαζόμενων συνταξιούχων με ή χωρίς ανακατανομή εισοδήματος) ως προς τις δημοσιονομικές επιπτώσεις από την εφαρμογή των κρίσιμων διατάξεων, οι οποίες εκτίθενται στο από 6.9.2023 ενημερωτικό σημείωμα της Μ.Ε.Κ.Υ. του ανωτέρω Υπουργείου, δεν αναφέρεται ο τρόπος με τον οποίο θα καλυφθούν τα ελλείμματα που θα επέλθουν στον προϋπολογισμό του e-ΕΦΚΑ ούτε προκύπτει εάν η δαπάνη που θα διατεθεί για την κάλυψή τους είναι εντός των επιτρεπόμενων ορίων του Μεσοπρόσθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2024 – 2027. Τούτων δοθέντων, δεν πληρούνται σε απόλυτο βαθμό οι επιταγές του άρθρου 75 παρ. 3 του Συντάγματος και 24 παρ. 5 περ. ε΄ του ν. 4270/2014 (βλ. ΕλΣυν Ολ. Πρακτικά 5ης Ειδ. Συν. της 20.12.2021).

7. Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις παρίστανται δικαιολογημένες καθόσον, με γνώμονα την δικαιότερη και αναλογικότερη αντιμετώπιση των απασχολούμενων συνταξιούχων, η σχετική παρακράτηση λόγω απασχολήσεως του συνταξιούχου ορθώς μετατίθεται από το ποσό της καταβαλλόμενης σύνταξης στο εισόδημα που εισπράττει ο συνταξιούχος από την απασχόληση και συνεπώς συνάδει με τις συνταγματικές απαιτήσεις περί ισότητας στα δημόσια βάρη και αναλογικότητας (βλ. άρθρα 4 παρ. 5 και 25 παρ. 1 του Συντάγματος).

8. Τέλος, όπως έχει γίνει άλλωστε δεκτό με τα Πρακτικά της 1ης Ειδικής Συνεδριάσεως της 12.2.2020 της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, η παροχή εν προκειμένω εξουσιοδοτήσεως (παράγραφος 7) προς έκδοση υπουργικής αποφάσεως είναι συμβατή με τις διατάξεις των άρθρων 73 παρ. 2 και 80 του Συντάγματος, καθόσον το ποσοστό του θεσπιζόμενου μη ανταποδοτικού πόρου υπέρ του e-ΕΦΚΑ καθορίζεται επακριβώς από τις προτεινόμενες διατάξεις και, επομένως, η κανονιστικώς δρώσα διοίκηση δεν διαθέτει περιθώρια προσδιορισμού του.

9. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω και συνεκτιμωμένων των ειδικότερων νομοτεχνικών παρατηρήσεων-βελτιώσεων που προτάσσει ο Ειδικός Εισηγητής, προτείνουμε όπως η Ολομέλεια του Σώματος γνωμοδοτήσει θετικώς επί των ρυθμίσεων του εισαγομένου, συνταξιοδοτικού περιεχομένου, άρθρου.».

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ
Η ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Ο Σύμβουλος Δημήτριος Τσακανίκας, μέλος του Τμήματος Μελετών και Γνωμοδοτήσεων, παρουσίασε το σχέδιο της γνωμοδότησης που επεξεργάστηκε το ανωτέρω Τμήμα αναφορικά με την προτεινόμενη διάταξη και εγκρίθηκε σε

διάσκεψη που έλαβε χώρα στις 21 Σεπτεμβρίου 2023 σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 10 παρ. 1, 27 παρ. 1 περίπτ. β΄ και 56 του ν. 4820/2021.

Επακολούθησε συζήτηση μεταξύ των μελών της Μείζονος Ολομέλειας, τα οποία ενέκριναν τη κάτωθι γνωμοδότηση.

Η γνωμοδότηση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου

Ι. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

1. Με την υπό γνωμοδότηση διάταξη αντικαθίσταται το άρθρο 20 του ν. 4387/2016, όπως ισχύει, και αναμορφώνεται προς το ευνοϊκότερο το νομικό πλαίσιο που διέπει μέχρι σήμερα το καθεστώς απασχόλησης όλων των εξ ιδίου δικαιώματος συνταξιούχων λόγω γήρατος και αναπηρίας του e-ΕΦΚΑ. Ειδικότερα, με γνώμονα την δικαιότερη και αναλογικότερη αντιμετώπιση των απασχολούμενων συνταξιούχων και με διττό στόχο αφενός μεν την αύξηση της συμμετοχής των συνταξιούχων στην αγορά εργασίας τόσο για την κάλυψη κενών θέσεων εργασίας, όπου παρατηρείται έλλειμμα μεταξύ προσφοράς και ζήτησης όσο και για την επιμήκυνση του εργασιακού βίου και την αύξηση του εισοδήματός τους, αφετέρου δε την παροχή κινήτρων για μείωση της αδήλωτης εργασίας που παρέχεται σήμερα από τους περισσότερους συνταξιούχους[1] και την συνεπεία τούτου τόνωση των κρατικών εσόδων καταργείται από 1.1.2024 η προβλεπόμενη στο άρθρο 20 του ν. 4387/2016, όπως ισχύει, μείωση κατά 30% στα ποσά της κύριας και επικουρικής σύνταξης που επιβάλλεται λόγω της απασχόλησης του συνταξιούχου και οι συντάξεις αυτές καταβάλλονται πλέον ολόκληρες σε όλους τους ανωτέρω συνταξιούχους που αναλαμβάνουν απασχόληση ασφαλιστέα στον e-ΕΦΚΑ.

2. Ως αντιστάθμισμα της ως άνω καταργούμενης μείωσης στο ποσό της σύνταξης του απασχολούμενου συνταξιούχου, θεσπίζεται πόρος μη ανταποδοτικού χαρακτήρα[2] υπέρ του e- ΕΦΚΑ, ο οποίος είναι ανάλογος του εισοδήματος που προκύπτει από την δηλωμένη απασχόληση του συνταξιούχου και ανέρχεται, για όσους μεν συνταξιούχους παρέχουν μισθωτή εργασία ή αμείβονται με ιδιαίτερο τρόπο (Παραστατικά Παροχής Υπηρεσιών ή εργόσημο), σε 10% επί του

---

[1] Εκτιμάται ότι ο πραγματικός αριθμός των απασχολούμενων συνταξιούχων ανέρχεται σε 100.000, από τους οποίους μόνο οι 37.546 έχουν δηλώσει την απασχόλησή τους.

[2] Ο μη ανταποδοτικός χαρακτήρας του θεσπιζόμενου με την προτεινόμενη διάταξη πόρου συνίσταται στο ότι δεν αξιοποιείται ούτε γεννά αξιώσεις για την προσαύξηση της ήδη καταβαλλόμενης σύνταξης του απασχολούμενου συνταξιούχου ούτε για τη χορήγηση σε αυτόν δεύτερης σύνταξης σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, αλλά στοχεύει στην ενίσχυση των οικονομικών πόρων του e-ΕΦΚΑ ως αντιστάθμισμα της απώλειας εσόδων που θα επέλθει από την κατάργηση της μείωσης κατά 30% στα ποσά των συντάξεων που επιβάλλεται στους εργαζόμενους συνταξιούχους.

ακαθάριστου μισθού που λαμβάνουν ενώ, για όσους εργάζονται ως ελεύθεροι επαγγελματίες ή αυταπασχολούμενοι ή αγρότες, ο αντίστοιχος πόρος ανέρχεται στο 50% της επιλεγείσας ασφαλιστικής κλάσης, εάν η ασφαλιστέα απασχόληση υπάγεται μόνο στην κύρια ασφάλιση, ή το 40% της επιλεγείσας ασφαλιστικής κλάσης εάν η ασφαλιστέα απασχόληση υπάγεται στην κύρια και την επικουρική ασφάλιση. Με τον ανωτέρω τρόπο, η παρακράτηση λόγω απασχόλησης του συνταξιούχου μετατίθεται από το ποσό της καταβαλλόμενης σύνταξης στο εισόδημα που εισπράττει ο συνταξιούχος από την απασχόληση, η οποία (παρακράτηση), ως αναλογική και συνυφασμένη με την ασφαλιστέα απασχόληση του συνταξιούχου, ικανοποιεί την συνταγματική απαίτηση περί ισότητας στα δημόσια βάρη και αναλογικότητας (άρθρα 4 παρ. 5 και 25 παρ. 1 Συντ).

3. Η υποχρέωση καταβολής του ανωτέρω μη ανταποδοτικού πόρου βαραίνει αποκλειστικά τον εργαζόμενο συνταξιούχο και για μεν τους μισθωτούς θα παρακρατείται προκαταβολικά από τη μισθοδοσία τους και θα αποδίδεται στον e-ΕΦΚΑ από τον εργοδότη, για δε τους συνταξιούχους που απασχολούνται ως μη μισθωτοί, η παρακράτησή του θα γίνεται από το προ φόρου ποσό της σύνταξης με σκοπό την αποφυγή της συσσώρευσης ασφαλιστικών οφειλών καθώς και την κατ' ενιαίο τρόπο διασφάλιση των εσόδων του ασφαλιστικού συστήματος που θα προκύψουν από την εφαρμογή της ρύθμισης. Επίσης, προβλέπεται η κατανομή του κατά τα ανωτέρω εισπραττόμενου πόρου στους κλάδους κύριας και επικουρικής ασφάλισης, προκειμένου να μην επιβαρυνθεί κανένας από τους δύο κλάδους σε σχέση με τα έσοδα που έχουν ήδη με βάση το ισχύον άρθρο 20 του ν. 4387/2016. Περαιτέρω, θεσπίζεται ανώτατο ετήσιο όριο στο ύψος του ως άνω μη ανταποδοτικού πόρου, το οποίο υπολογίζεται στο δωδεκαπλάσιο της εθνικής σύνταξης (12 Χ 414 = 4.965 ευρώ), ενώ, πλέον του πόρου αυτού, θα εξακολουθούν να καταβάλλονται κατά τη διάρκεια της ασφαλιστέας απασχόλησης του συνταξιούχου οι κατά νόμο προβλεπόμενες ασφαλιστικές εισφορές και παρέχεται η δυνατότητα αξιοποίησης του επιπλέον χρόνου απασχόλησης του συνταξιούχου για την προσαύξηση του ήδη καταβαλλόμενου σε αυτόν ανταποδοτικού μέρους της σύνταξης.

4. Επίσης, με την προτεινόμενη διάταξη:

(α) Διατηρούνται οι ειδικές κατηγορίες απασχολούμενων συνταξιούχων που υπό το ισχύον καθεστώς εξαιρούνται από την περικοπή της σύνταξης, οι οποίοι ήδη με την προτεινόμενη διάταξη εξαιρούνται ρητώς και από την υποχρέωση καταβολής του μη ανταποδοτικού πόρου υπέρ του e-ΕΦΚΑ.

(β) Διατηρείται η απαλλαγή των συνταξιούχων αγροτών που απασχολούνται σε ασφαλιστέες δραστηριότητες του πρώην ΟΓΑ καθώς και των λοιπών συνταξιούχων του e-ΕΦΚΑ που απασχολούνται σε αγροτικές εργασίες και κερδίζουν ετήσιο εισόδημα έως 10.000 ευρώ από την υποχρέωση καταβολής του μη ανταποδοτικού πόρου καθώς και των ασφαλιστικών εισφορών.

(γ) Επαναλαμβάνεται αφενός η ισχύουσα ρύθμιση του άρθρου 20 του ν. 4387/2016, για τους συνταξιούχους που απασχολούνται σε φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, σύμφωνα με την οποία αναστέλλεται η καταβολή της σύνταξής τους μέχρι τη συμπλήρωση του 62ου έτους της ηλικίας τους, αφετέρου η διάταξη περί υποχρέωσης δήλωσης από τους συνταξιούχους της ανάληψης εργασίας στην ηλεκτρονική πλατφόρμα που δημιουργείται για το σκοπό αυτό στον e-ΕΦΚΑ και η πρόβλεψη χρηματικής κύρωσης, σε περίπτωση παράλειψης, ίση με δώδεκα μηνιαίες συντάξεις κύριες και επικουρικές.

ΙΙ. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

5. Η γνωμοδότηση του Ελεγκτικού Συνεδρίου έχει διπλή λειτουργία στην έννομη τάξη. Αποσκοπεί αφενός στη διατύπωση παρατηρήσεων από νομοτεχνική άποψη, με γνώμονα τις αρχές της καλής νομοθέτησης, καθώς και στον έλεγχο της συμβατότητας των προς ψήφιση διατάξεων με τις συνταγματικές διατάξεις και τις υπερκείμενης τυπικής ισχύος διατάξεις για τη διευκόλυνση του έργου της Βουλής, αφετέρου στη διαφώτιση αυτής ώστε να προληφθεί η ψήφιση διατάξεων με μακροχρόνιες δημοσιονομικές συνέπειες, οι οποίες δύνανται να οδηγήσουν στην ανατροπή των οικονομικών προβλέψεων του φορέα απονομής συντάξεων και να θέσουν υπό διακινδύνευση τη βιωσιμότητα του κοινωνικο-ασφαλιστικού συστήματος (βλ. ΕλΣυν Ολ. Πρακτικά 2ης Ειδ. Συν. της 25.5.2020, 4ης Ειδ. Συν. της 3.11.2022, 1ης Ειδ. Συν. 14.3.2023, 17ης Γεν. Συν. της 19.9.2022).

6. Οι εξεταζόμενες ρυθμίσεις, στο μέτρο που καταλαμβάνουν και τους συνταξιούχους δημόσιους εν γένει λειτουργούς και υπαλλήλους, παραδεκτώς εισάγονται στην Ολομέλεια προς γνωμοδότηση. Επί του παραδεκτού της υποβολής στο Δικαστήριο συνταξιοδοτικού νομοσχεδίου προς γνωμοδότηση, η Ολομέλεια υπενθυμίζει ότι, κατά το άρθρο 98 παρ. 1 δ΄ του Συντάγματος, υποβάλλεται στον γνωμοδοτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου πριν από την κατάθεσή της στη Βουλή, κάθε σχεδιαζόμενη ρύθμιση, ακόμη και γενικής εφαρμογής, εφόσον η θέσπισή της θα έχει συνέπειες εξ αυτών που επέβαλαν την κατά το άρθρο 73 παρ. 2 γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Δικαστηρίου, στις οποίες περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων και οι τυχόν αυξήσεις ή μειώσεις των καταβαλλόμενων ποσών σύνταξης που προκαλούνται από την εφαρμογή της (βλ. ΕλΣυν Ολ. Πρακτικά 1ης Ειδ. Συν. της 20.2.2012, 2ης Ειδ. Συν. της 28.3.2012, 2ης Ειδ. Συν. της 25.5.2020, 1ης Ειδ. Συν. της 16.2.2022, 5ης Ειδ. Συν. της 5.12.2022, 17ης Γεν.Συν. 19.9.2022).

7. Κατά το άρθρο 73 παρ. 2 εδάφιο τελευταίο του Συντάγματος, τα συνταξιοδοτικά νομοσχέδια απαιτείται να είναι ειδικά, ενώ δεν επιτρέπεται καταρχήν η παρείσφρηση συνταξιοδοτικών διατάξεων σε μη ειδικό νόμο, δηλαδή νόμο που αποσκοπεί στη ρύθμιση άλλων θεμάτων, μη συνταξιοδοτικών. Στην επιταγή αυτή του Συντάγματος συμμορφώνεται ο νομοθέτης και όταν οι θεσπιζόμενες συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις αφενός μεν ενταχθούν σε ιδιαίτερο κεφάλαιο νομοσχεδίου περιέχοντος και άλλες ρυθμίσεις, αφετέρου δε, στον τίτλο

του νομοθετήματος αυτού, γίνει ειδική αναφορά στις συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις που αυτό περιλαμβάνει (ΕλΣυν Ολ. Πρακτικά 5ης Ειδ. Συν. της 12.12.2022, 4ης Ειδ. Συν. της 3ης Νοεμβρίου 2022, 2ης Ειδ. Συν. της 17ης Μαρτίου 2021, 2ης Ειδ. Συν. της 25ης Μαΐου 2020, 2ης Ειδ. Συν. της 8ης Μαΐου 2017, 1ης Ειδ. Συν. της 8ης Μαρτίου 2017 και 1ης Ειδ. Συν. της 20ης Φεβρουαρίου 2012). Συνεπώς πρέπει το νομοθέτημα, εντός του οποίου θα περιληφθεί η ειδική συνταξιοδοτική ρύθμιση, να συμμορφωθεί με τις ανωτέρω απαιτήσεις.

8. Σύμφωνα με όσα διαλαμβάνονται στην από 7.9.2023 έκθεση οικονομικών επιπτώσεων της προτεινόμενης διάταξης, που συντάχθηκε από την Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ. 5 του ν. 4270/2014, από την εφαρμογή της υπό γνωμοδότηση διάταξης και ειδικότερα των παραγράφων 1 και 4 αυτής εκτιμάται ότι θα προκληθεί καθαρή ετήσια επιβάρυνση στον προϋπολογισμό του e-ΕΦΚΑ ύψους 102,15 εκ. ευρώ, χωρίς να ληφθούν υπόψη τα προκαλούμενα δημοσιονομικά έσοδα για τις φορολογικές αρχές που θα προκύψουν από την επερχόμενη με τις ρυθμίσεις αυτές αύξηση του εισοδήματος των συνταξιούχων. Περαιτέρω, από τα διαλαμβανόμενα στο από 6.9.2023 ενημερωτικό σημείωμα της Μονάδας Εμπειρογνωμόνων Απασχόλησης, Κοινωνικής Ασφάλισης, Πρόνοιας και Κοινωνικών Υποθέσεων (Μ.Ε.Κ.Υ.) του ανωτέρω Υπουργείου, σχετικά με την περιγραφή των βασικών σεναρίων απασχόλησης των συνταξιούχων και την εκτίμηση των δημοσιονομικών επιπτώσεων από την εφαρμογή της διάταξης κατά την 3ετία που ακολουθεί την προβλεπόμενη έναρξη ισχύος της (1.1.2024) εκτιμάται ότι αν και η άμεση συνολική δημοσιονομική επίπτωση της εν λόγω ρύθμισης, με τον συνυπολογισμό σε αυτήν και των φορολογικών εσόδων της ΑΑΔΕ, παρουσιάζεται κατά τον πρώτο χρόνο εφαρμογής της διάταξης επιβαρυντική κατά 82 εκ ευρώ, κυρίως λόγω του κόστους που προκαλείται στα έσοδα του e-ΕΦΚΑ, το κόστος αυτό φαίνεται να αντισταθμίζεται από σχεδόν ισόποσο δημοσιονομικό όφελος 85,3 εκ ευρώ, στην περίπτωση που ο πληθυσμός των εργαζόμενων συνταξιούχων λόγω των κινήτρων που παρέχει η διάταξη αυξηθεί κατά 50%, ενώ προκαλεί μικρή επιβάρυνση 8,1 εκ ευρώ, στην περίπτωση που η αύξηση αυτή συνδυαστεί με ανακατανομή εισοδημάτων, δηλαδή περιλαμβάνει περισσότερους εργαζόμενους συνταξιούχους που από την απασχόλησή τους αμείβονται με χαμηλότερα εισοδήματα σε σχέση με εκείνα που λαμβάνονται υπόψη σύμφωνα με το βασικό σενάριο. Σε κάθε περίπτωση και ανεξαρτήτως των παραδοχών που γίνονται σε καθένα από τα ανωτέρω σενάρια (αύξηση υφιστάμενου αριθμού εργαζόμενων συνταξιούχων με ή χωρίς ανακατανομή εισοδήματος), τυχόν αύξηση του πληθυσμού των απασχολούμενων συνταξιούχων άνω του 50% εκτιμάται ότι θα επιφέρει μόνο όφελος το οποίο, υπό το καθεστώς του βασικού σεναρίου ανέρχεται σε 201 εκ και 252 εκ ευρώ στην περίπτωση που ο αριθμός των εργαζόμενων συνταξιούχων αυξηθεί κατά 100% ή 200% αντίστοιχα ενώ, υπό την παραδοχή της αύξησης του αριθμού των

απασχολούμενων συνταξιούχων με αναλογική ανακατανομή του πλήθους αυτού σε κατώτερες εισοδηματικές κλάσεις το δημοσιονομικό όφελος εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε 42,5 εκ και 170,9 εκ ευρώ στην περίπτωση που επέλθει αύξηση στον αριθμό των εργαζόμενων συνταξιούχων κατά 100% ή 200%, αντίστοιχα. Ανεξαρτήτως, όμως, της πληρότητας και της πειστικότητας των παραδοχών που γίνονται με βάση τα σενάρια που υιοθετούνται αναφορικά με τον υπολογισμό των δημοσιονομικών επιπτώσεων της προτεινόμενης διάταξης, ενόψει ότι στις ως άνω εκθέσεις δεν αναφέρεται ο τρόπος με τον οποίο θα καλυφθούν τα ελλείμματα που θα επέλθουν στον προϋπολογισμό του e-ΕΦΚΑ, ούτε γίνεται ειδική αναφορά για το εάν η δαπάνη που θα διατεθεί για την κάλυψή τους είναι εντός των επιτρεπόμενων ορίων του Μεσοπρόσθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2024 – 2027, δεν πληρούνται σε απόλυτο βαθμό οι επιταγές του άρθρου 75 παρ. 3 του Συντάγματος και 24 παρ. 5 περ. ε΄ του ν. 4270/2014 (βλ. ΕλΣυν Ολ. Πρακτικά 5ης Ειδ. Συν. της 20.12.2021, πρβλ. ΕλΣυν Ολ. 5η Ειδ. Συν. της 12.12.2022).

9. Η Ολομέλεια επισημαίνει με ιδιαίτερη ικανοποίηση το γεγονός ότι σε συμμόρφωση με αλλεπάλληλες υποδείξεις του Δικαστηρίου (βλ. ενδεικτικά ΕλΣυν Ολ. Πρακτικά 2ης Ειδ. Συν. της 25.5.2020, 2ης Ειδ. Συν. της 8.5.2017, 1ης Ειδ. Συν. της 20.4.2016), η προτεινόμενη διάταξη συνοδεύεται, σύμφωνα με τις αρχές της καλής νομοθέτησης, από εκθέσεις ανάλυσης και εκτίμησης των οικονομικών επιπτώσεων των επί μέρους ρυθμίσεών της. Ελπίζει δε ότι η ως άνω καλή πρακτική δεν θα ακολουθείται επιλεκτικά αλλά θα τηρείται εφεξής, πλην δικαιολογημένων εξαιρέσεων, σε τακτική βάση, δοθέντος ότι με τον τρόπο αυτό καθίσταται λυσιτελής και αποτελεσματικότερη η εκτίμηση από το Ελεγκτικό Συνέδριο των δημοσιονομικών συνεπειών (θετικών ή αρνητικών) των διατάξεων που σύμφωνα με το άρθρο 73 παρ. 2 του Συντάγματος υποβάλλονται για γνωμοδότηση και συνακόλουθα της εύλογης σχέσης αυτών ως μέσου για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού.

ΙΙΙ. ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

10. Επί της περίπτωσης (ε) της παραγράφου 4

Απαιτείται, ενόψει των αρχών της καλής νομοθέτησης αλλά και των αρχών της σαφήνειας και προβλεψιμότητας, η αναδιατύπωσή της προκειμένου στο πεδίο εφαρμογής της να εξαιρούνται ρητώς από την καταβολή ασφαλιστικών εισφορών και του μη ανταποδοτικού πόρου υπέρ του e-ΕΦΚΑ οι κατηγορίες αμειβόμενων με Παραστατικά Παρεχόμενων Υπηρεσιών (ΠΠΥ) οι οποίες, με βάση την κείμενη νομοθεσία (βλ. άρθρο 75 του ν. 4826/2021, και άρθρο 243 παρ. 6 του ν. 4957/2022), δεν έχουν υποχρέωση ασφάλισης και καταβολής ασφαλιστικών εισφορών.

11. Επί των παραγράφων 7 και 13

Η παραπομπή στην παράγραφο 3, όσον αφορά τις ασφαλιστικές εισφορές και

τον μη ανταποδοτικό πόρο υπέρ e-ΕΦΚΑ που καταβάλλουν οι απασχολούμενοι συνταξιούχοι εξαιτίας της εργασίας τους, είναι πρόδηλα εσφαλμένη. Ως εκ τούτου, πρέπει να διορθωθεί ώστε η παραπομπή να γίνει στην ορθή παράγραφο 4 της προτεινόμενης διάταξης.

12. Επί των εδαφίων β και γ της παραγράφου 8

Λαμβάνοντας υπόψη ότι, σύμφωνα με τις περιπτώσεις (α), (β) και (δ) της παραγράφου 4 της προτεινόμενης διάταξης, οι συνταξιούχοι που απασχολούνται ως μισθωτοί, ελεύθεροι επαγγελματίες, αυτοτελώς απασχολούμενοι ή έμμισθοι μηχανικοί, υγειονομικοί και δικηγόροι υποχρεούνται μεταξύ άλλων να καταβάλλουν κατά τη διάρκεια της απασχόλησής τους και ασφαλιστικές εισφορές υπέρ του κλάδου εφάπαξ παροχών του Ενιαίου Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών (Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π), δεν δικαιολογείται επαρκώς από την αιτιολογική έκθεση η παράλειψη πρόβλεψης περί αξιοποίησης του χρόνου απασχόλησής τους με σκοπό την προσαύξηση της εφάπαξ παροχής που έχουν ήδη λάβει. Σε περίπτωση, όμως, που η παράλειψη αυτή αιτιολογείται από το μεγάλο και μη ευκόλως διαχειρίσιμο διοικητικό κόστος που ενδεχομένως θα προκύψει για το Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π. λόγω των συνεχόμενων υπολογισμών της προσαύξησης των εφάπαξ παροχών κάθε φορά που θα ζητείται από τους συνταξιούχους η αξιοποίηση του χρόνου απασχόλησής τους, η επιβολή υποχρέωσης καταβολής ασφαλιστικής εισφοράς ειδικά για τον κλάδο εφάπαξ παροχών στις ανωτέρω κατηγορίες απασχολούμενων συνταξιούχων δεν καθίσταται δικαιολογημένη και πρέπει να καταργηθεί.

13. Επί του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 8

Με το τελευταίο εδάφιο της ως άνω παραγράφου, η οποία, σε ό,τι αφορά τον υπολογισμό της προσαύξησης της κύριας και επικουρικής σύνταξης του απασχολούμενου συνταξιούχου λόγω αξιοποίησης του χρόνου απασχόλησής του, επαναλαμβάνει τις τροποποιηθείσες με το άρθρο 78 του ν. 4670/2020 ρυθμίσεις της παραγράφου 5 του άρθρου 20 του ν. 4387/2016 προβλέποντας επιπλέον ότι τα οικονομικά αποτελέσματα της προσαύξησης εκκινούν από την πρώτη ημέρα του επομένου μήνα υποβολής της σχετικής αίτησης, επιδιώκεται η θέσπιση ενιαίων κανόνων υπολογισμού της ως άνω προσαύξησης τόσο για τους συνταξιούχους που το πρώτον αναλαμβάνουν υπακτέα στην ασφάλιση του ΕΦΚΑ εργασία από 1.1.2024 και μετά όσο και για συνταξιούχους που κατά την ανωτέρω ημερομηνία βρίσκονται ήδη σε καθεστώς απασχόλησης μετά την 1.1.2017, ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του ΕΦΚΑ. Απαιτείται, όμως, χάριν των αρχών της καλής νομοθέτησης που επιβάλλουν μεταξύ άλλων τη σαφήνεια του περιεχομένου των ρυθμίσεων και την αποφυγή αντιφατικών ρυθμίσεων (βλ. άρθρο 58 παρ. 1 περ. β΄ γ΄ και ζ΄ του ν. 4622/2019, Α΄ 133) αλλά και των ερειδόμενων στο Σύνταγμα και την κυρωθείσα με το ν.δ. 53/1973 (Α΄ 256) Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου αρχών της ασφάλειας δικαίου, της σαφήνειας και της προβλεψιμότητας, να αποσαφηνιστεί έστω στην οικεία αιτιολογική έκθεση ποιες

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΗ

από τις ανωτέρω κατηγορίες απασχολούμενων συνταξιούχων θα αφορά ο προβλεπόμενος με τη διάταξη αυτή τρόπος υπολογισμού της προσαύξησης, καθόσον δεν προσδιορίζονται με σαφήνεια οι κατηγορίες των προσώπων που επωφελούνται από την επίμαχη ρύθμιση, ώστε να γίνει έτσι αντιληπτός ο λόγος που εξηγεί την κατά τα ανωτέρω αναδρομή του χρόνου ισχύος της από 1.1.2017.

14. Επί της παραγράφου 9

Η παραπομπή στην παράγραφο 3 αναφορικά με τον τρόπο και τους κανόνες που διέπουν την αξιοποίηση του χρόνου ασφάλισης του απασχολούμενου συνταξιούχου για την προσαύξηση της σύνταξής του, είναι εσφαλμένη και πρέπει να διορθωθεί ούτως ώστε η παραπομπή να γίνεται στην παράγραφο 8 της υπό γνωμοδότηση διάταξης.

15. Επί του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 11

Το ύψος του προστίμου που επιβάλλεται σε βάρος εργαζόμενου συνταξιούχου για την παράλειψή του να δηλώσει στην οικεία ηλεκτρονική πλατφόρμα την υποχρεωτικώς υπακτέα στην ασφάλιση του e-ΕΦΚΑ απασχόλησή του ενδέχεται να μην συνάδει με την αρχή της αναλογικότητας στο μέτρο που το ύψος του δεν κλιμακώνεται ανάλογα με τον χρόνο της αδήλωτης εργασίας που παρείχε ως συνταξιούχος. Ωστόσο, αν ληφθεί υπόψη ο σκοπός που η διάταξη αυτή επιδιώκει σε συνδυασμό με το ότι η τεκμηρίωση τόσο του χρόνου έναρξης όσο και της συνολικής διάρκειας της μη δηλωθείσας εργασίας του συνταξιούχου καθίσταται συχνά δυσχερής, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις απασχόλησης συνταξιούχων ως ελευθέρων επαγγελματιών ή αυτοτελώς απασχολούμενων, η διάταξη δύναται, υπό τις περιστάσεις αυτές, να θεωρηθεί δικαιολογημένη.

Μειοψήφησαν ο Πρόεδρος Ιωάννης Σαρμάς, η Αντιπρόεδρος Μαρία Βλαχάκη και οι Σύμβουλοι Γεώργιος Βοΐλης, Βασιλική Σοφιανού, Κωνσταντίνος Παραθύρας, Ασημίνα Σακελλαρίου, Ευαγγελία Σεραφή, Δημήτριος Κοκοτσής και Ελένη Σκορδά, οι οποίοι διατύπωσαν τη γνώμη ότι η εν λόγω μη δήλωση της απασχόλησής του από τον συνταξιούχο χαρακτηρίζεται αφ' εαυτής από απαξία ικανή να δικαιολογήσει πρόστιμο ίσου ύψους για κάθε περίπτωση, ανεξάρτητα από τον χρόνο που διήρκεσε η μη δηλωθείσα εργασία. Πέραν τούτου συντρέχουν και πρακτικοί λόγοι ως το δυσαπόδεικτο της διάρκειας της μη δηλωθείσας εργασίας, που μπορεί να υπονομεύσουν την πρακτική εφαρμογή της ρύθμισης.

Μετά το τέλος της συνεδρίασης, η οποία διεξήχθη με τηλεδιάσκεψη με τη χρήση της επίσημης κρατικής πλατφόρμας e-Presence.gov.gr (βλ. Πρακτικά Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου 8ης Γεν. Συν. της 29.4.2020), συντάχθηκε το παρόν πρακτικό, το οποίο, αφού θεωρήθηκε και εγκρίθηκε από τον Πρόεδρο, υπογράφεται από τον ίδιο και τον Γραμματέα.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ	**Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ**
ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΡΜΑΣ	**ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΣΑΒΒΙΔΗΣ**

Για την ακρίβεια
Ο Γραμματέας

Γεώργιος Καρασαββίδης

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ
ΤΗΣ 5ης ΕΙΔΙΚΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΤΗΣ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ 22ης ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2023

ΜΕΛΗ: Σωτηρία Ντούνη, Προεδρεύουσα Αντιπρόεδρος, Μαρία Βλαχάκη, Άννα Λιγωμένου, Γεωργία Μαραγκού, Αγγελική Μαυρουδή, Κωνσταντίνος Κωστόπουλος, Μαρία Αθανασοπούλου, Ευαγγελία-Ελισάβετ Κουλουμπίνη και Βασιλική Ανδρεοπούλου, Αντιπρόεδροι, Γεώργιος Βοΐλης, Κωνσταντίνα Ζώη, Βασιλική Σοφιανού, Δημήτριος Τσακανίκας, Κωνσταντίνος Παραθύρας, Ασημίνα Σακελλαρίου, Ευαγγελία Σεραφή, Αικατερίνη Μποκώρου, Βασιλική Πέππα, Δημήτριος Κοκοτσής, Γεώργιος Παπαϊσιδώρου, Ιωάννα Ρούλια, Ιωάννης Καλακίκος, Άννα Παπαπαναγιώτου, Ελένη Σκορδά και Νικόλαος Βόγκας, Σύμβουλοι. Η Αντιπρόεδρος Ασημίνα Σαντοριναίου και οι Σύμβουλοι Νικολέτα Ρένεση, Αντιγόνη Στίνη και Ευφροσύνη Παπαδημητρίου απουσίασαν δικαιολογημένα, ενώ η Σύμβουλος Ευαγγελία Πασπάτη αποχώρησε από τη διάσκεψη, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 5 του άρθρου 18 του ν. 4820/2021.
ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ: Σταμάτιος Πουλής.
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: Γεώργιος Καρασαββίδης, Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Επιτρόπου "Γραμματεία" του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
Η ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΗ ΓΙΑ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΔΙΑΤΑΞΗ

1. Στο άρθρο 96 του ν. 4387/2016 (Α΄ 85) περί παροχών κλάδου επικουρικής ασφάλισης, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις (α) αντικαθίσταται ο τίτλος του άρθρου (β) η παρ. 1 αντικαθίσταται με παραγράφους 1, 2, 3, 4 και 5, (γ) οι παράγραφοι 2,3,4,5 και 6αναριθμούνται σε 6, 7, 8, 9 και 10 αντίστοιχα, και το άρθρο 96 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 96

Παροχές Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του e-ΕΦΚΑ

1. Στο πλαίσιο του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης, το ποσό της επικουρικής σύνταξης των ασφαλισμένων στο Κλάδο Επικουρικής Ασφάλισης του e-ΕΦΚΑ διαμορφώνεται με βάση: α) τα δημογραφικά δεδομένα, τα οποία στηρίζονται σε εγκεκριμένους πίνακες θνησιμότητας και β) το πλασματικό ποσοστό επιστροφής που θα εφαρμόζεται στις συνολικά καταβληθείσες

εισφορές και το οποίο θα προκύπτει από την ποσοστιαία μεταβολή του αθροίσματος των συντάξιμων αποδοχών των ασφαλισμένων του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του e-ΕΦΚΑ και των ασφαλισμένων του Ταμείου Επικουρικής Κεφαλαιοποιητικής Ασφάλισης (Τ.Ε.Κ.Α.), που υπάγονται υποχρεωτικά στην ασφάλιση του Ταμείου Επικουρικής Κεφαλαιοποιητικής Ασφάλισης (Τ.Ε.Κ.Α.), καθώς και των προσώπων που υπάγονταν υποχρεωτικά στην ασφάλιση του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του e-ΕΦΚΑ και άσκησαν το δικαίωμα προαιρετικής υπαγωγής στην ασφάλιση του Ταμείου Επικουρικής Κεφαλαιοποιητικής Ασφάλισης (Τ.Ε.Κ.Α.).

2. Σε περίπτωση ελλειμμάτων λειτουργεί αυτόματος μηχανισμός εξισορρόπησης, ο οποίος αποκλείει κάθε αναπροσαρμογή των συντάξεων σύμφωνα με την υπουργική απόφαση της παραγράφου 4. Κατά τη χρονική περίοδο αυξημένων εισφορών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 97, οι συντάξεις δεν αναπροσαρμόζονται στην περίπτωση που, εάν αφαιρεθούν τα έξοδα από τα έσοδα του Ταμείου, το αποτέλεσμα είναι είτε αρνητικό είτε μικρότερο από το 0,5% των εισφορών, λαμβάνοντας υπόψη τα απολογιστικά στοιχεία της προηγούμενης χρήσης.

3. Μετά την προαναφερόμενη περίοδο οι συντάξεις δεν θα αναπροσαρμόζονται σε περίπτωση που, αν αφαιρεθούν τα έξοδα από τα έσοδα, το αποτέλεσμα θα προκύπτει αρνητικό. Στη συνέχεια της προαναφερόμενης διαδικασίας και μόνο στην περίπτωση δημιουργίας ελλειμμάτων, θα γίνεται χρήση περιουσιακών στοιχείων του Κλάδου της Επικουρικής Ασφάλισης.

4. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, μετά από σύμφωνη γνώμη της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής, καθορίζονται οι τεχνικές παράμετροι, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου αυτού.

5. α. Για τους ασφαλισμένους από την 1.1.2014 και εφεξής το ποσό της επικουρικής σύνταξης υπολογίζεται, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1, 2 και 3 του άρθρου αυτού.

β. Για τους ασφαλισμένους μέχρι την 31.12.2013, οι οποίοι καταθέτουν αίτηση συνταξιοδότησης από την 1η.1.2015 και εφεξής και εφόσον συγχρόνως η καταβολή της σύνταξης αρχίζει από 1η.1.2015 και εφεξής, το ποσό της επικουρικής σύνταξης αποτελείται από το άθροισμα δύο τμημάτων:

βα. Το τμήμα της σύνταξης που αντιστοιχεί στο χρόνο ασφάλισης που έχει πραγματοποιηθεί έως και τις 31.12.2014 υπολογίζεται με βάση ποσοστό αναπλήρωσης, το οποίο για κάθε έτος ασφάλισης αντιστοιχεί σε ποσοστό 0,45% επί των συντάξιμων αποδοχών κάθε ασφαλισμένου που υπεβλήθησαν σε εισφορές υπέρ επικουρικής ασφάλισης.

Ως συντάξιμες αποδοχές νοούνται: βαα. Για τους μισθωτούς, ο μέσος όρος μηνιαίων αποδοχών του ασφαλισμένου από το έτος 2002 έως και το έτος 2014. Ο μέσος αυτός όρος υπολογίζεται ως το πηλίκο της διαίρεσης του συνόλου των μηνιαίων αποδοχών του ασφαλισμένου διά του χρόνου ασφάλισής του

κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα. Ως σύνολο μηνιαίων αποδοχών που έλαβε ο ασφαλισμένος νοείται το άθροισμα των μηνιαίων αποδοχών που υπόκεινται σε εισφορές υπέρ επικουρικής ασφάλισης, για το ανωτέρω χρονικό διάστημα. Για τον υπολογισμό των συντάξιμων αποδοχών λαμβάνονται υπόψη οι αποδοχές του ασφαλισμένου για κάθε ημερολογιακό έτος, αναπροσαρμοζόμενες σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 8 του ν. 4387/2016.

βαβ. Για τους αυτοαπασχολούμενους και τους ελεύθερους επαγγελματίες, το εισόδημα, το οποίο υπόκειται σε εισφορές υπέρ επικουρικής ασφάλισης του ασφαλισμένου από το έτος 2002 έως και το έτος 2014. Ως εισόδημα νοείται το ποσό που θα αποτελούσε το ασφαλιστέο μηνιαίο εισόδημα αν εκλαμβανόταν ως μηνιαία εισφορά το ποσό που πράγματι καταβλήθηκε για κάθε μήνα ασφάλισης κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα. Στο ποσό της ασφαλιστικής εισφοράς που πράγματι καταβλήθηκε για κάθε ασφαλισμένο συνυπολογίζεται, όπου υπήρχε, και η ασφαλιστική εισφορά που έχει καταβληθεί από τον εργοδότη. Για τους ασφαλισμένους με ποσό εισφοράς υπέρ επικουρικής ασφάλισης, που προκύπτει ανάλογα με την αξία ή την ποσότητα επί των αγοραζομένων ή πωλουμένων προϊόντων, λαμβάνεται υπόψη ο μέσος όρος μηνιαίων τεκμαρτών αποδοχών που προκύπτουν από την αναγωγή των πραγματικά καταβληθεισών μηνιαίων ασφαλιστικών εισφορών, των ετών 2002 έως και 2014, θεωρώντας ως ποσοστό εισφοράς το 6%. Για τον υπολογισμό των συντάξιμων αποδοχών λαμβάνεται υπόψη το εισόδημα του ασφαλισμένου για κάθε ημερολογιακό έτος, αναπροσαρμοζόμενο σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 8 του ν. 4387/2016.

βαγ. Αν για τον προσδιορισμό των συντάξιμων αποδοχών δεν προκύπτουν ασφαλιστικά στοιχεία από πραγματικό ή πλασματικό χρόνο ασφάλισης ή από προαιρετική ασφάλιση, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε (5) ετών από το έτος 2002 έως το έτος 2014, τότε για τον υπολογισμό των συντάξιμων αποδοχών του τμήματος της επικουρικής σύνταξης που αντιστοιχεί στον χρόνο ασφάλισης έως και το έτος 2014 αναζητούνται τα ασφαλιστικά στοιχεία και κατά το πριν το έτος 2002 χρονικό διάστημα μέχρι τη συμπλήρωση συνολικά πέντε (5) ετών.

βαδ. Για τον χρόνο ασφάλισης που αναγνωρίζεται πλασματικά, ύστερα από την καταβολή του προβλεπόμενου ποσού εξαγοράς, ως συντάξιμες αποδοχές ορίζεται το ποσό που θα αποτελούσε τον ασφαλιστέο μηνιαίο μισθό-εισόδημα, αν εκλαμβανόταν ως μηνιαία εισφορά το ποσό που καταβλήθηκε για την εξαγορά κάθε μήνα ασφάλισης. Οι πλασματικοί χρόνοι που αναγνωρίστηκαν χωρίς εξαγορά δεν συνυπολογίζονται για τον υπολογισμό του ποσού του ανωτέρω τμήματος της σύνταξης.

ββ. Το τμήμα της σύνταξης που αντιστοιχεί στον χρόνο ασφάλισής τους από την 1η.1.2015 και εφεξής υπολογίζεται, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1, 2 και 3 του άρθρου αυτού.

γ. Στις περιπτώσεις χορήγησης μειωμένης κύριας σύνταξης, εφαρμόζεται μείωση στο τμήμα της επικουρικής σύνταξης που αφορά χρόνο ασφάλισης

608

μέχρι 31.12.2014, σε ποσοστό ίσο με αυτό που επιβλήθηκε στην κύρια σύνταξη λόγω μειωμένου ορίου ηλικίας, βάσει της παρ. 3 του άρθρου 7 του ν. 4387/2016.

6. Οι διατάξεις της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 15 και της περίπτωσης γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 34 για τους πλασματικούς χρόνους ασφάλισης, των άρθρων 17 και 36 για την παράλληλη απασχόληση, των άρθρων 18 και 37 για την προαιρετική συνέχιση της ασφάλισης, της παραγράφου 1 του άρθρου 30 για την προσαύξηση της σύνταξης όσων κατέβαλλαν αυξημένες εισφορές, της παραγράφου 2β του άρθρου 15 και της παραγράφου 3 του άρθρου 34 για την τυπική ασφάλιση, καθώς και του άρθρου 19 για τη διαδοχική ασφάλιση εφαρμόζονται αναλογικά και στον Κλάδο Επικουρικής Ασφάλισης του Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π. Ειδικά οι διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 30, της παραγράφου 5 του άρθρου 17 και της περίπτωσης β' της παραγράφου 4 του άρθρου 36Α για την αξιοποίηση του χρόνου παράλληλης απασχόλησης έχουν ανάλογη εφαρμογή και επί αιτήσεων συνταξιοδότησης που έχουν υποβληθεί στο Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π. από την 1η.1.2015 έως και την 12.5.2016.

7. Εκκρεμείς αιτήσεις συνταξιοδότησης που έχουν υποβληθεί μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος κρίνονται, ως προς τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξης, σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο που ίσχυε κατά τον χρόνο υποβολής τους.

8. Οι ήδη καταβαλλόμενες επικουρικές συντάξεις έως 30 Σεπτεμβρίου 2019, που αφορούν αιτήσεις που είχαν υποβληθεί έως 31 Δεκεμβρίου 2014, συνεχίζουν να καταβάλλονται από 1η Οκτωβρίου 2019 στο ύψος του ποσού που είχαν διαμορφωθεί σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις στις 31.12.2014. Ειδικά, ο υπολογισμός της κράτησης υπέρ υγειονομικής περίθαλψης διενεργείται, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 30 του άρθρου 1 του ν. 4334/2015 (Α' 80), όπως ισχύει. Το καταβαλλόμενο προ φόρου ποσόν δεν μπορεί να υπολείπεται του προ φόρου καταβαλλόμενου ποσού στις 30 Σεπτεμβρίου 2019. Τα προηγούμενα εδάφια έχουν αναλογική εφαρμογή και στις εκκρεμείς αιτήσεις που είχαν υποβληθεί έως 31 Δεκεμβρίου 2014.

9. Από 13.5.2016 ο Κλάδος Επικουρικής Ασφάλισης του e-ΕΦΚΑ χορηγεί αποκλειστικά την επικουρική σύνταξη, όπως ρυθμίζεται με τις διατάξεις του άρθρου αυτού και καταργείται κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη. Από την ίδια ως άνω ημερομηνία οι διατάξεις που προβλέπουν κατώτατα όρια επικουρικών συντάξεων ή χορήγηση άλλων παροχών ή επιδομάτων καταργούνται και η χορήγηση της επικουρικής σύνταξης γίνεται αποκλειστικά με τους όρους του παρόντος.

10. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ορίζεται η εργάσιμη ημέρα κατά την οποία καταβάλλεται η μηνιαία σύνταξη του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του e-ΕΦΚΑ και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου».

2. Καταργείται το άρθρο 42 του ν. 4052/2012 (Α΄ 41).

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΣΠΥΡΙΔΩΝ-ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΑΚΛΟΓΛΟΥ»

Το ως άνω σχέδιο διάταξης μαζί με την αιτιολογική έκθεση και την από 30.10.2023 εισηγητική έκθεση του άρθρου 24 παρ. 5 (ε) του ν. 4270/2014 για την ετήσια οικονομική επιβάρυνση που προκαλείται από την εφαρμογή της υποβλήθηκε για γνωμοδότηση στο Ελεγκτικό Συνέδριο στις 2.11.2023 με το Α.Π. 161457ΕΞ 2023/2.11.2023 έγγραφο του Υπουργού Οικονομικών και περαιτέρω διαβιβάσθηκε αυθημερόν στο Τμήμα Μελετών και Γνωμοδοτήσεων του Δικαστηρίου με το ΓΕΕ Φ17/779/394/2.11.2023 έγγραφο της Υπηρεσίας Επιτρόπου στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Το Τμήμα μετά την τήρηση της προβλεπόμενης στο άρθρο 56 του ν. 4820/2021 διαδικασίας, επεξεργάστηκε σχέδιο γνωμοδότησης, το οποίο ακολούθως προωθήθηκε στη Μείζονα Ολομέλεια του Δικαστηρίου, προκειμένου αυτή να γνωμοδοτήσει, σύμφωνα με το άρθρο 73 παρ. 2 του Συντάγματος και το άρθρο 10 παρ. 1 του ανωτέρω νόμου.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
Η ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου Σταμάτιος Πουλής διατύπωσε την ακόλουθη έγγραφη γνώμη:

«**1.** Εισάγουμε ενώπιον της Ολομέλειας του Σώματος προς γνωμοδότηση, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 73 παρ. 2, 98 παρ. 1 περ. δ΄ του Συντάγματος καθώς και αυτές των άρθρων 10 παρ. 1 και 36 περ. β΄ του ν. 4820/2021 «Οργανικός Νόμος του Ελεγκτικού Συνεδρίου και άλλες ρυθμίσεις» (Α΄ 130), σχέδιο διατάξεως με τίτλο «Ενοποίηση διατάξεων υπολογισμού επικουρικής σύνταξης – Τροποποίηση του άρθρου 96 του ν. 4387/2016», το οποίο μας απεστάλη με το με ΑΠ 161457 ΕΞ 2023/2.11.2023 έγγραφο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, εκθέτουμε δε τα ακόλουθα:

2. Με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του υπό γνωμοδότηση άρθρου αναμορφώνεται το άρθρο 96 του ν. 4387/2016 (Α' 85) προς τον σκοπό της ενιαίας ρυθμίσεως των κανόνων υπολογισμού της επικουρικής συντάξεως όλων των επικουρικώς ασφαλισμένων, αναλόγως προς τον χρόνο υπαγωγής τους στην

ασφάλιση. Επίσης, αποσαφηνίζεται ότι στις περιπτώσεις χορηγήσεως μειωμένης κύριας σύνταξης λόγω μειωμένου ορίου ηλικίας, χορηγείται ομοίως στον ασφαλισμένο μειωμένη επικουρική σύνταξη και σε ποσοστό ίσο με εκείνο που επιβάλλεται στην κύρια σύνταξη συμφώνως προς της παρ. 3 του άρθρου 7 του ν. 4387/2016. Περαιτέρω, στις παραγράφους 6 έως 10 του προτεινόμενου νέου άρθρου 96 του ν. 4387/2016 επαναλαμβάνονται αναριθμημένες οι παρ. 2 έως 6 του ισχύοντος άρθρου 96 του ίδιου νόμου. Τέλος, με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του υπό γνωμοδότηση άρθρου καταργείται ρητώς το ισχύον άρθρο 42 του ν. 4052/2012, χάριν των αρχών της καλής νομοθέτησης.

3. Το υπό γνωμοδότηση άρθρο, ως εκ του προπαρατεθέντος περιεχομένου του και του τίτλου του, απαραδέκτως φέρεται προς επεξεργασία ενώπιον της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου για να προκληθεί η, κατά την έννοια των άρθρων 73 παρ. 2 και 98 παρ. 1 εδ. δ΄ του Συντάγματος, υποχρεωτική γνωμοδότηση (βλ. και άρθρο 10 παρ. 1 του ν. 4820/2021), καθόσον δεν περιέχει ρυθμίσεις αφορώσες στον κανονισμό κύριας συντάξεως ή στην αναγνώριση προϋπηρεσίας ως συντάξιμης σε δημόσιους λειτουργούς και υπαλλήλους του Δημοσίου ή των ΟΤΑ και άλλων νπδδ που συνταξιοδοτούνται από το Δημόσιο. Αντιθέτως, το σχέδιο νόμου εισάγει ρυθμίσεις που αφορούν στον τρόπο υπολογισμού της επικουρικής σύνταξης όλων των επικουρικώς ασφαλισμένων, οι οποίες (επικουρικές συντάξεις) συνιστούν παρακολουθηματικού χαρακτήρα (έναντι της κύριας σύνταξης) κοινωνικοασφαλιστικές παροχές, κατά την έννοια του άρθρου 22 παρ. 5 του Συντάγματος. Άλλωστε, η εν λόγω γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου συνέχεται άμεσα με την κατά το άρθρο 98 παρ. 1 περίπτωση στ΄ του Συντάγματος δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου επί των συνταξιοδοτικών διαφορών, που ως έννοια είναι επαρκώς προσδιορισμένη από την έννομη τάξη (ιδιότητα τακτικού υπαλλήλου του Δημοσίου/ΟΤΑ/ΝΠΔΔ – σύνταξη ως ισόβια περιοδική παροχή καταβαλλόμενη μετά τη λήξη της ενεργού υπηρεσίας ως συνέχεια των αποδοχών – επιβάρυνση προϋπολογισμού του Κράτους ή ΝΠΔΔ – εφαρμογή ενιαίων ουσιαστικών κανόνων απονομής παροχής προσαρμοσμένων στην ιδιομορφία της σχέσης δημοσίου δικαίου που συνδέει τον υπάλληλο με την υπηρεσία του, βλ. αποφ. Ειδ. Δικ. άρθρου 88 παρ. 2 του Συντάγματος 1-4/2018, 34/2011, 105/2008, 112/2007, 32, 30, 22, 9, 3/2006, ΕλΣυν Ολ. 137/2019, 1388, 1277, 32/2018, 244/2017) και διακρίνεται σαφώς από αυτήν της κοινωνικοασφαλιστικής διαφοράς, στην οποία εμπίπτει και εκείνη που γεννάται από την εφαρμογή των κανόνων απονομής επικουρικής σύνταξης (πρβλ. ΣτΕ Ολ. 2290/2015). Ειδικότερα, όπως γίνεται δεκτό, η λειτουργία της «σύνταξης», υπό την προεκτεθείσα συνταγματική έννοια, ως στοιχείου της ειδικής νομικής σχέσης των δημοσίων λειτουργών, υπαλλήλων και στρατιωτικών με το Κράτος και ως συνέχεια των αποδοχών ενεργείας τους, που συνιστά και τον πυρήνα της οργάνωσης και λειτουργίας του ειδικού συνταξιοδοτικού τους συστήματος, σαφώς διακρίνεται από τις παροχές που καταβάλλονται στο πλαίσιο

της κοινωνικής ασφάλισης του άρθρου 22 παρ. 5 του Συντάγματος, η οποία συνίσταται, στην έναντι καταβολής εισφοράς, προστασία του ασφαλισμένου από την επέλευση κινδύνων (γήρας, ασθένεια, αναπηρία κ.λπ.) που μειώνουν ή εξαλείφουν την ικανότητά του να εργάζεται (ασφαλιστικοί κίνδυνοι) και, συνακολούθως, τείνουν να υποβαθμίσουν τις συνθήκες διαβίωσής του (βλ. ΕλΣυν Ολ. 32/2018, 244/2017, ΣτΕ Ολ. 2287-2290/2015). Τούτο δε, ακόμη και όταν από τις παροχές αυτές δύνανται να επωφελούνται και οι δημόσιοι λειτουργοί, υπάλληλοι ή στρατιωτικοί (βλ. ΑΕΔ 28/2004, Ειδ. Δικ. αρ. 88 παρ. 2 του Συντάγματος 143, 142/2009, 10/2006, ΕλΣυν Ολ. 32, 244/2017, ΣτΕ 226/2012), ή όταν πρόκειται για κοινωνικοασφαλιστικές παροχές που χαρακτηρίζονται σε επίπεδο νόμου ως «συντάξεις», υπό την έννοια της περιοδικά καταβαλλόμενης ασφαλιστικής παροχής, καθόσον αυτές δεν έχουν χαρακτήρα αμοιβής, αλλά το χαρακτήρα κοινωνικοασφαλιστικής παροχής μετά την επέλευση του ασφαλιστικού κινδύνου (βλ. ΑΕΔ 2/2004). Συνεπώς, υπό το πρίσμα αυτό η Ολομέλεια του Δικαστηρίου δεν έχει αρμοδιότητα να γνωμοδοτήσει για τις υπό επεξεργασία κοινωνικοασφαλιστικές διατάξεις, η αμφισβήτηση από την εφαρμογή των οποίων γεννά διαφορά υπαγόμενη στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων (πρβλ. ΣτΕ 3709-3710, 4195/1977).

4. Πέραν τούτου, οι εξεταζόμενες διατάξεις δεν εισάγονται παραδεκτώς προς γνωμοδότηση ούτε επί τη βάσει της διατάξεως της παρ. 2 του άρθρου 56 του ν. 4820/2021, διότι αφενός μεν περιορίζονται εις την αναμόρφωση του άρθρου 96 του ν. 4387/2016, ενσωματώνοντας σε αυτό ήδη ισχύουσες διατάξεις, αφετέρου δε με αυτές δεν εισάγονται ρυθμίσεις, οι οποίες συνεπάγονται σημαντικές επιπτώσεις στη βιωσιμότητα του δημόσιου συστήματος ασφάλισης, σύμφωνα με τα κριτήρια που έχει ορίσει η Ολομέλεια κατά την 17η Γενική Συνεδρίασή της 19.9.2022 (βλ. και την εισηγητική έκθεση οικονομικών επιπτώσεων ρύθμισης του άρθρου 24 παρ. 5 περ. ε' του ν. 4270/2014, Α' 143, συνταχθείσα την 30.10.2023 από τη Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, όπου αναφέρεται ότι από την εφαρμογή της εισαγόμενης ρυθμίσεως δεν προκαλείται καμία δημοσιονομική επίπτωση).

5. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, προτείνουμε όπως η Ολομέλεια του Σώματος αποφανθεί ότι το προτεινόμενο άρθρο εισάγεται απαραδέκτως προς γνωμοδότηση.».

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ
Η ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Ο Σύμβουλος Δημήτριος Τσακανίκας, μέλος του Τμήματος Μελετών και Γνωμοδοτήσεων, παρουσίασε το σχέδιο της γνωμοδότησης που επεξεργάστηκε το ανωτέρω Τμήμα αναφορικά με την προτεινόμενη διάταξη και εγκρίθηκε σε

διάσκεψη που έλαβε χώρα στις 13 Νοεμβρίου 2023, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 10 παρ. 1, 27 παρ. 1 περίπτ. β΄ και 56 του ν. 4820/2021.

Επακολούθησε συζήτηση μεταξύ των μελών της Μείζονος Ολομέλειας, τα οποία ενέκριναν τη κάτωθι γνωμοδότηση.

Η γνωμοδότηση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου

Ι. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

1. Με την υπό γνωμοδότηση διάταξη, χάριν των αρχών της καλής νομοθέτησης και ειδικότερα των αρχών της σαφήνειας και της προβλεψιμότητας, (α) αναμορφώνεται το άρθρο 96 του ν. 4387/2016 με την ενσωμάτωση σε αυτό των κείμενων διατάξεων του άρθρου 42 του ν. 4052/2012, με τις οποίες ορίζονται οι κανόνες υπολογισμού της επικουρικής σύνταξης σε όλους τους επικουρικώς ασφαλισμένους ανάλογα με το χρόνο υπαγωγής τους στην ασφάλιση (βλ. παρ. 1, 2, 3, 4 και 5 του υπό γνωμοδότηση νέου άρθρου 96 του ν. 4387/2016), (β) αποσαφηνίζεται, με την προσθήκη περίπτωσης γ΄ στο τέλος της παρ. 5 του κατά τα ανωτέρω αναμορφωμένου άρθρου 96 του ν. 4387/2016, ότι στις περιπτώσεις χορήγησης σε ασφαλισμένο από τον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης και Λοιπών Παροχών του e-ΕΦΚΑ μειωμένης κύριας σύνταξης λόγω μειωμένου ορίου ηλικίας χορηγείται ομοίως μειωμένη επικουρική σύνταξη από τον Κλάδο Επικουρικής Ασφάλισης του ως άνω ασφαλιστικού οργανισμού στο τμήμα εκείνο της σύνταξης που αφορά χρόνο ασφάλισης μέχρι 31.12.2014 και σε ποσοστό ίδιο με εκείνο που προβλέπεται στο άρθρο 7 παρ. 3 του ν. 4387/2016 και αφορά στη μείωση του ποσού της λαμβανομένης εξ ιδίου δικαιώματος εθνικής σύνταξης, ήτοι κατά 1/200 για κάθε μήνα που υπολείπεται του χρόνου συμπλήρωσης του ορίου ηλικίας πλήρους συνταξιοδότησης, (γ) επαναλαμβάνονται αναριθμημένες οι παρ. 2 έως 6 του ισχύοντος άρθρου 96 του ίδιου νόμου (βλ. παρ. 6 έως 10 του υπό γνωμοδότηση νέου άρθρου 96 του ν. 4387/2016) και (δ) καταργείται ρητώς το άρθρο 42 του ν. 4052/2012 λόγω ενσωμάτωσης των διατάξεών του στις νέες παραγράφους 1 έως 5 του ανωτέρω αναμορφωμένου άρθρου 96 του ν. 4387/2016.

ΙΙ. Γενική Παρατήρηση

2. Η γνωμοδότηση του Ελεγκτικού Συνεδρίου έχει διπλή λειτουργία στην έννομη τάξη. Αποσκοπεί αφενός στη διατύπωση παρατηρήσεων από νομοτεχνική άποψη, με γνώμονα τις αρχές της καλής νομοθέτησης, καθώς και στον έλεγχο της συμβατότητας των προς ψήφιση διατάξεων με τις συνταγματικές διατάξεις και τις υπερκείμενης τυπικής ισχύος διατάξεις για τη διευκόλυνση του έργου της Βουλής, αφετέρου στη διαφώτιση αυτής ώστε να προληφθεί η ψήφιση διατάξεων με

μακροχρόνιες δημοσιονομικές συνέπειες, οι οποίες δύνανται να οδηγήσουν στην ανατροπή των οικονομικών προβλέψεων του φορέα απονομής συντάξεων και να θέσουν υπό διακινδύνευση τη δημοσιονομική βιωσιμότητα αυτού (βλ. ΕλΣυν Ολ. Πρακτικά 2ης Ειδ. Συν. της 25.5.2020, 4ης Ειδ. Συν. της 3.11.2022, 1ης Ειδ. Συν. 14.3.2023, 17ης Γεν. Συν. της 19.9.2022).

III. Επί του παραδεκτού της υπαγωγής της προτεινόμενης διάταξης για γνωμοδότηση

3. Από τον συνδυασμό των άρθρων 73 παρ. 2 και 98 παρ. 1 δ΄ του Συντάγματος και της συναφούς διάταξης του άρθρου 10 παρ. 1 του ν. 4820/2021, συνάγεται ότι στον υποχρεωτικό γνωμοδοτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου πριν από την κατάθεσή τους στη Βουλή, υπάγονται μόνο οι σχεδιαζόμενες ρυθμίσεις, οι οποίες, στο πλαίσιο του ειδικού συνταξιοδοτικού καθεστώτος που το Σύνταγμα επιφυλάσσει στους δημοσίους λειτουργούς, υπαλλήλους και στρατιωτικούς καθώς και στους συνταξιοδοτικά εξομοιούμενους με αυτούς υπαλλήλους των ΟΤΑ και των άλλων ν.π.δ.δ., θεσπίζουν το πρώτον, τροποποιούν ή συμπληρώνουν τις προϋποθέσεις απονομής σύνταξης ή αναγνώρισης ως συντάξιμης προϋπηρεσίας για την απονομή δικαιώματος σύνταξης στις ανωτέρω κατηγορίες υπαλλήλων και λειτουργών ή συνεπάγονται απλώς συνταξιοδοτικές συνέπειες εξ αυτών που επέβαλαν την κατά το άρθρο 73 παρ. 2 γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στις οποίες περιλαμβάνεται και το ύψος του μηνιαίου ποσού της συντάξεως. (βλ. ΕλΣυν Ολ. 2020/2020, Πρακτικά 1ης Ειδ. Συν. της 20.2.2012, 2ης Ειδ. Συν. της 28.3.2012, 2ης Ειδ. Συν. της 25.5.2020, 1ης Ειδ. Συν. της 16.2.2022, 5ης Ειδ. Συν. της 5.12.2022). Βασικό δε χαρακτηριστικό του ανωτέρω ειδικού συνταξιοδοτικού καθεστώτος των δημοσίων υπαλλήλων και λειτουργών καθώς και όσων εξομοιώνονται συνταξιοδοτικά με αυτούς είναι η θέσπιση ενιαίων και ειδικών κανόνων προσαρμοσμένων στην ιδιομορφία της σχέσης δημοσίου δικαίου που συνδέει τους ανωτέρω με την υπηρεσία τους, οι οποίες διέπουν τις προϋποθέσεις απονομής κύριας σύνταξης, ήτοι της ισόβιας παροχής που καταβάλλεται σε αυτούς ως συνέχεια του μισθού ενεργείας που λάμβαναν πριν την αποχώρησή τους από την ενεργό υπηρεσία, και όχι επικουρικής σύνταξης (βλ. ΕλΣυν Ολ. Πρακτικά 4ης Ειδ. Συν. της 3.11.2022, σκ. 11, Απόφ. 1277/2018 σκ. 13, 2020/2020, σκ. 115, 121-123, 1975/2021 σκ. 21-23). Η τελευταία, στο πλαίσιο της κατοχυρωμένης στο άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος κοινωνικής ασφάλισης, έχει συμπληρωματικό χαρακτήρα έναντι της κύριας σύνταξης, και στοχεύει αφενός στην ενίσχυση του εισοδήματος των συνταξιούχων μετά την επέλευση του ασφαλιστικού κινδύνου γήρατος, αναπηρίας ή θανάτου και αφετέρου στην διασφάλιση ενός ελάχιστου επιπέδου διαβίωσης, κατά το δυνατόν, πλησιέστερου σε εκείνο το οποίο είχαν κατά τη διάρκεια του εργασιακού τους βίου (ΕλΣυν Ολ. Πρακτικά 4ης Ειδ. Συν της 29.6.2021, Απόφ. 137/2019, σκ. 12, 484/2018, σκ. 12, 244/2017, σκ. VI Α.1, ΣτΕ Ολ. 2290/2015).

4. Εξάλλου, δοθέντος ότι η άσκηση των γνωμοδοτικών αρμοδιοτήτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου επεκτείνεται, σύμφωνα με τα ρητώς οριζόμενα στο άρθρο 98 παρ.1 περ. δ΄ του Συντάγματος, και σε κάθε άλλο θέμα που ορίζει ο νόμος, το Ελεγκτικό Συνέδριο παραδεκτώς κατά το άρθρο 56 παρ. 2 του ν. 4820/2021 γνωμοδοτεί και για προτεινόμενες διατάξεις, οι οποίες, αν και δεν έχουν συνταξιοδοτικό κατά την ως άνω συνταγματική έννοια χαρακτήρα, εισάγουν ρυθμίσεις που συνεπάγονται σημαντικές επιπτώσεις στη βιωσιμότητα του δημόσιου συστήματος ασφάλισης λόγω αφενός της το πρώτον θέσπισης μεγάλων σε έκταση και σημασία μεταρρυθμίσεων που αφορούν στη φύση, δομή ή λειτουργία του δημόσιου συστήματος ασφάλισης, ή σε σημαντικό αριθμό συνταξιούχων ή ασφαλισμένων ή κατηγοριών αυτών και αφετέρου λόγω της πρόκλησης με το αντικείμενο των ρυθμίσεών τους σημαντικών αυξήσεων στις δαπάνες ή στα έσοδα του κρατικού προϋπολογισμού ή των προϋπολογισμών των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης (ΕλΣυν Ολ. Πρακτικά 17ης Γεν. Συν. 19.9.2022).

5. Στην προκειμένη περίπτωση, οι εξεταζόμενες ρυθμίσεις, οι οποίες σε μεγάλο ποσοστό ενσωματώνουν και επαναλαμβάνουν διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας, δεν υπάγονται στην εκ του Συντάγματος προβλεπόμενη γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Τούτο διότι οι διατάξεις αυτές δεν αναφέρονται οπωσδήποτε σε απονομή κύριας σύνταξης ή σε προϋποθέσεις θεμελίωσης δικαιώματος κύριας σύνταξης ή αναγνώρισης προϋπηρεσίας ως συντάξιμης σύμφωνα με τη νομοθεσία που ρυθμίζει το ειδικό συνταξιοδοτικό καθεστώς των δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων και όσων εξομοιώνονται συνταξιοδοτικά με αυτούς. Αντιθέτως, οι διατάξεις αυτές αφορούν αποκλειστικά σε επικουρικές συντάξεις και ειδικότερα στον καθορισμό των κανόνων που ρυθμίζουν τον τρόπο υπολογισμού και αναπροσαρμογής των συντάξεων αυτών σε όλους ανεξαιρέτως τους επικουρικώς ασφαλισμένους και συνταξιούχους ανάλογα με το χρόνο υπαγωγής τους στην ασφάλιση και την ημερομηνία υποβολής της αίτησής τους για συνταξιοδότηση. Περαιτέρω, οι υπό εξέταση ρυθμίσεις ούτε με βάση τη διάταξη του άρθρου 56 παρ. 2 του ν. 4820/2021 εισάγονται παραδεκτώς προς γνωμοδότηση. Τούτο, διότι οι ρυθμίσεις αυτές που αφορούν το σύνολο σχεδόν των επικουρικώς ασφαλισμένων και συνταξιούχων, ενόψει του γεγονότος ότι στην πλειονότητά τους αναμορφώνουν το άρθρο 96 του ν. 4387/2016 ενσωματώνοντας σε αυτό, όπως ανωτέρω εκτέθηκε (σκέψη 1), ισχύουσες διατάξεις περί των επικουρικών συντάξεων, δεν θεσπίζουν το πρώτον ουσιώδεις και μείζονες, ως προς την έκταση και τη σημασία τους, μεταρρυθμίσεις στο δημόσιο σύστημα ασφάλισης εν γένει ή σε επιμέρους κλάδους, τομείς ή λειτουργίες αυτού. Εξάλλου, ούτε από την εφαρμογή τους προκαλείται αποδεδειγμένα σημαντική δημοσιονομική επίπτωση στον κρατικό προϋπολογισμό ή στους προϋπολογισμούς του e-ΕΦΚΑ και των λοιπών φορέων επικουρικής κοινωνικής ασφάλισης, δοθέντος ότι από τα διαλαμβανόμενα στην από 30.10.2023 οικεία έκθεση

οικονομικών συνεπειών ρύθμισης που συντάχθηκε από τη Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και συνοδεύει το σχέδιο της εξεταζόμενης διάταξης, αναφέρεται ότι με τις ρυθμίσεις αυτές ουδεμία δημοσιονομική επίπτωση προκαλείται.

6. Κατ' ακολουθίαν, εφόσον με τις ως άνω εξεταζόμενες συνταξιοδοτικές διατάξεις δεν καθιδρύεται η κατά τα άρθρα 73 παρ. 2 και 98 παρ. 1 περ. δ΄ του Συντάγματος υποχρεωτική γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, όπως αυτή εξειδικεύεται και οριοθετείται στις διατάξεις του άρθρου 10 παρ. 1 του ν. 4820/2021, ούτε συντρέχουν οι προβλεπόμενες στο άρθρο 56 παρ. 2 του ανωτέρω νόμου προϋποθέσεις για την εκφορά γνωμοδότησης επί αυτών, ως διατάξεων που επάγονται σημαντικές επιπτώσεις στη βιωσιμότητα του δημόσιου συστήματος ασφάλισης, δεν υφίσταται νόμιμος λόγος επεξεργασίας τους και έκδοσης γνωμοδότησης ως προς την ουσία των επιμέρους ρυθμίσεων που θεσπίζουν.

Μετά το τέλος της συνεδρίασης, η οποία διεξήχθη με τηλεδιάσκεψη με τη χρήση της επίσημης κρατικής πλατφόρμας e-Presence.gov.gr (βλ. Πρακτικά Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου 8ης Γεν. Συν. της 29.4.2020), συντάχθηκε το παρόν πρακτικό, το οποίο, αφού θεωρήθηκε και εγκρίθηκε από την Προεδρεύουσα Αντιπρόεδρο, υπογράφεται από την ίδια και τον Γραμματέα.

Η ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ	**Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ**
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ	**ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΣΑΒΒΙΔΗΣ**

Για την ακρίβεια
Ο Γραμματέας

Γεώργιος Καρασαββίδης

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ
ΤΗΣ 6ης ΕΙΔΙΚΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΤΗΣ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ 22ης ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2023

ΜΕΛΗ: Σωτηρία Ντούνη, Προεδρεύουσα Αντιπρόεδρος, Μαρία Βλαχάκη, Άννα Λιγωμένου, Γεωργία Μαραγκού, Αγγελική Μαυρουδή, Κωνσταντίνος Κωστόπουλος, Μαρία Αθανασοπούλου, Ευαγγελία-Ελισάβετ Κουλουμπίνη και Βασιλική Ανδρεοπούλου, Αντιπρόεδροι, Γεώργιος Βοΐλης, Κωνσταντίνα Ζώη, Βασιλική Σοφιανού, Δημήτριος Τσακανίκας, Κωνσταντίνος Παραθύρας, Ασημίνα Σακελλαρίου, Ευαγγελία Σεραφή, Αικατερίνη Μποκώρου, Βασιλική Πέππα, Δημήτριος Κοκοτσής, Γεώργιος Παπαϊσιδώρου, Ιωάννα Ρούλια, Ιωάννης Καλακίκος, Άννα Παπαπαναγιώτου, Ελένη Σκορδά και Νικόλαος Βόγκας, Σύμβουλοι. Η Αντιπρόεδρος Ασημίνα Σαντοριναίου και οι Σύμβουλοι Νικολέτα Ρένεση, Αντιγόνη Στίνη και Ευφροσύνη Παπαδημητρίου απουσίασαν δικαιολογημένα, ενώ η Σύμβουλος Ευαγγελία Πασπάτη αποχώρησε από τη διάσκεψη, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 5 του άρθρου 18 του ν. 4820/2021.
ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ: Σταμάτιος Πουλής.
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: Γεώργιος Καρασαββίδης, Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Επιτρόπου "Γραμματεία" του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
Η ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΗ ΓΙΑ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΔΙΑΤΑΞΗ

«Άρθρο ...

Αύξηση ορίου οφειλών συνταξιοδότησης-Τροποποίηση του άρθρου 61 του ν. 3863/2010

Μετά την παράγραφο 4 του άρθρου 61 του ν. 3863/2010 (Α΄ 115) προστίθενται παράγραφοι 5, 6 και 7 ως εξής:

«5. Τα ποσά των οφειλών της παρ. 2 είναι δυνατό να υπερβούν τα ανωτέρω όρια και μέχρι του ποσού των τριάντα χιλιάδων ευρώ (30.000) ή των δέκα χιλιάδων ευρώ (10.000) για οφειλές προς τον π. ΟΓΑ, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: α) ο υποψήφιος συνταξιούχος έχει συμπληρώσει το 67ο έτος της ηλικίας του, β) έχει καταβάλει εισφορές για χρόνο ασφάλισης τουλάχιστον είκοσι (20) ετών ή έξι χιλιάδων (6.000) ημερών και γ) οι τραπεζικές καταθέσεις του δεν ξεπερνούν το

ποσό των 12.000 ευρώ ή το ποσό των έξι χιλιάδων (6.000) ευρώ εάν είναι οφειλέτης προς τον π. ΟΓΑ.

Στην περίπτωση αυτή, το υπερβάλλον των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ ή των έξι χιλιάδων (6.000) ευρώ για τον π. ΟΓΑ, ποσό οφειλής συμψηφίζεται με τουλάχιστον το εξήντα τοις εκατό (60% του μηνιαίου ποσού των καταβαλλόμενων συντάξεων, μέχρι τον μηδενισμό του. Το μηνιαίως συμψηφιζόμενο ποσό δεν μπορεί να υπολείπεται του ποσού της μηνιαίας δόσης που προκύπτει από την παρ. 3.

Το υπόλοιπο οφειλόμενο ποσό των είκοσι χιλιάδων (20.000) ή των έξι χιλιάδων (6.000) ευρώ για τον π. ΟΓΑ, παρακρατείται από τα ποσά των επόμενων συντάξεων, μετά το μηδενισμό του υπερβάλλοντος σε ίσες μηνιαίες δόσεις που δεν μπορεί να είναι περισσότερες από εξήντα (60).

6. Για την υπαγωγή στις διατάξεις της παρ. 5 απαιτείται η παροχή άδειας από τον αιτούντα στους χρηματοδοτικούς φορείς και στην ΑΑΔΕ για κοινοποίηση στον e-ΕΦΚΑ των εγγράφων και των στοιχείων που απαιτούνται για την εφαρμογή της παρούσας. Η άδεια του προηγούμενου εδαφίου συνεπάγεται την άρση του απορρήτου των τραπεζικών καταθέσεων του άρθρου 1 του ν.δ. 1059/1971 (Α΄ 270) και του φορολογικού απορρήτου του άρθρου 17 του ν. 4174/2013 (Α΄ 170). Ο έλεγχος εκπλήρωσης των κριτηρίων της παρ. 5 πραγματοποιείται με βάση τα δηλωθέντα από τον αιτούντα στοιχεία και τις ηλεκτρονικές διασταυρώσεις ως προς αυτά.

7. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης καθορίζονται οι διαδικασίες διασταύρωσης και οι έλεγχοι για την πλήρωση των κριτηρίων των παρ. 5 και 6, οι προϋποθέσεις και οι τεχνικές λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος.

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΣΠΥΡΙΔΩΝ-ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΑΚΛΟΓΛΟΥ»

Το ως άνω σχέδιο διάταξης μαζί με την αιτιολογική έκθεση και την από 25.9.2023 εισηγητική έκθεση του άρθρου 24 παρ. 5 (ε) του ν. 4270/2014 σχετικά με την ετήσια οικονομική επιβάρυνση που προκαλείται από την εφαρμογή της υποβλήθηκε για γνωμοδότηση στο Ελεγκτικό Συνέδριο στις 2.11.2023 με το Α.Π. 161462ΕΞ 2023/2.11.2023 έγγραφο του Υπουργού Οικονομικών και περαιτέρω διαβιβάσθηκε αυθημερόν στο Τμήμα Μελετών και Γνωμοδοτήσεων του Δικαστηρίου με το ΓΕΕ Φ17/779/395/2.11.2023 έγγραφο της Υπηρεσίας Επιτρόπου στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Το Τμήμα μετά την τήρηση της προβλεπόμενης στο άρθρο 56 του ν. 4820/2021 διαδικασίας, επεξεργάστηκε σχέδιο γνωμοδότησης, το οποίο ακολούθως

προωθήθηκε στη Μείζονα Ολομέλεια του Δικαστηρίου, προκειμένου να γνωμοδοτήσει, σύμφωνα με το άρθρο 73 παρ. 2 του Συντάγματος και το άρθρο 10 παρ. 1 του ανωτέρω νόμου.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
Η ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου Σταμάτιος Πουλής διατύπωσε την ακόλουθη έγγραφη γνώμη:

«**1.** Εισάγουμε ενώπιον της Ολομέλειας του Σώματος προς γνωμοδότηση, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 73 παρ. 2, 98 παρ. 1 περ. δ΄ του Συντάγματος καθώς και αυτές των άρθρων 10 παρ. 1 και 36 περ. β΄ του ν. 4820/2021 «Οργανικός Νόμος του Ελεγκτικού Συνεδρίου και άλλες ρυθμίσεις» (Α΄ 130), σχέδιο άρθρου με τίτλο «Αύξηση ορίου οφειλών συνταξιοδότησης – Τροποποίηση του άρθρου 61 του ν. 3863/2010», το οποίο μας απεστάλη με το με ΑΠ 161462 ΕΞ 2023/2.11.2023 έγγραφο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, εκθέτουμε δε τα ακόλουθα:

2. Με τις προτεινόμενες διατάξεις προστίθενται παράγραφοι 5, 6 και 7 στο άρθρο 61 του ν. 3863/2010 και δη μετά το τέλος της παραγράφου 4 του άρθρου αυτού. Σκοπός της επιχειρούμενης τροποποιήσεως είναι να καταστεί δυνατή η συνταξιοδότηση ασφαλισμένων οι οποίοι, παρά το γεγονός ότι έχουν καταβάλλει ασφαλιστικές εισφορές για μεγάλο χρονικό διάστημα, αδυνατούν να δικαιωθούν συντάξεως λόγω της αντικειμενικής τους αδυναμίας να αποπληρώσουν εφάπαξ το ποσό των οφειλών τους προς τον e-ΕΦΚΑ στην περίπτωση που αυτές υπερβαίνουν το ποσό των 20.000 ευρώ ή των 6.000 ευρώ ειδικά προς τον πρώην ΟΓΑ, όπως προβλέπουν οι ισχύουσες διατάξεις των τέταρτου και πέμπτου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 61 του ν. 3863/2010.

3. Στο πλαίσιο αυτό:

α) Αυξάνεται το όριο των οφειλών προς τον e-ΕΦΚΑ, οι οποίες δεν συνιστούν αρνητική προϋπόθεση για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος, από είκοσι χιλιάδες (20.000) σε τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ, ειδικά δε για οφειλές προς τον πρώην ΟΓΑ από έξι χιλιάδες (6.000) σε δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ.

β) Θεσπίζονται κριτήρια υπαγωγής στην εξεταζόμενη διάταξη, συνιστάμενα: i) στη συμπλήρωση του 67ου έτους της ηλικίας των ασφαλισμένων του e-ΕΦΚΑ, ii) στην καταβολή εισφορών ασφάλισης για τουλάχιστον 20 έτη και iii) στη μη ύπαρξη τραπεζικών καταθέσεων πέραν του ποσού των δώδεκα χιλιάδων (12.000) ευρώ ή των έξι χιλιάδων (6.000) ευρώ ειδικά για οφειλές προς τον πρώην ΟΓΑ.

γ) Ορίζεται ότι το ποσό των οφειλών που υπερβαίνει τις είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ ή τις έξι χιλιάδες (6.000) ευρώ για τον πρώην ΟΓΑ συμψηφίζεται με

τουλάχιστον το εξήντα τοις εκατό (60%) του μηνιαίου ποσού των καταβαλλόμενων συντάξεων, μέχρι τον μηδενισμό του. Ακολούθως, η εναπομένουσα οφειλή (ήτοι 20.000 ευρώ ή 6.000 ευρώ κατά περίπτωση) συμψηφίζεται με τμήμα της καταβαλλομένης συντάξεως σε 60 δόσεις κατ' ανώτατο όριο, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο ισχύον άρθρο 61 παρ. 3 του ν. 3863/2010.

δ) Περαιτέρω, προκειμένου να εξακριβωθούν τα υπόλοιπα των τραπεζικών καταθέσεων του οφειλέτη ασφαλισμένου, ο τελευταίος παρέχει υποχρεωτικά άδεια άρσης του τραπεζικού και φορολογικού απορρήτου προς τις Τράπεζες και την ΑΑΔΕ, οι οποίες παρέχουν όλα τα αναγκαία για τον έλεγχο στοιχεία και έγγραφα στον e-ΕΦΚΑ.

4. Δοθέντος ότι οι εισαγόμενες ρυθμίσεις τροποποιούν προϋπόθεση για την απονομή συντάξεως (σκέψη 2 και 3α), το ως άνω σχέδιο άρθρου εισάγεται παραδεκτώς προς γνωμοδότηση ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου, συμφώνως προς το άρθρο 98 παρ. 1 δ' του Συντάγματος (βλ. ΕλΣυν Ολ. Πρακτικά 1ης Ειδ. Συν. της 16.2.2022, 5ης Ειδ. Συν. της 5.12.2022, 17ης Γεν.Συν. 19.9.2022).

5. Ωστόσο, δεδομένου ότι οι υπό γνωμοδότηση ρυθμίσεις δεν έχουν περιληφθεί εισέτι σε κάποιο σχέδιο νόμου, επισημαίνουμε ότι σε κάθε περίπτωση πρέπει να πληρούνται οι απαιτήσεις της διατάξεως του άρθρου 73 παρ. 2 του Συντάγματος, ήτοι οι προτεινόμενες διατάξεις να ενταχθούν είτε σε ειδικό συνταξιοδοτικό νομοσχέδιο είτε σε ιδιαίτερο κεφάλαιο νομοσχεδίου περιέχοντος και άλλες ρυθμίσεις, στον δε τίτλο του νομοθετήματος αυτού να γίνει ειδική αναφορά στις συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις που αυτό περιλαμβάνει (ΕλΣυν Ολ. Πρακτικά 5ης Ειδ. Συν. της 12.12.2022, 4ης Ειδ. Συν. της 3ης Νοεμβρίου 2022, 2ης Ειδ. Συν. της 17ης Μαρτίου 2021, 2ης Ειδ. Συν. της 25ης Μαΐου 2020, 2ης Ειδ. Συν. της 8ης Μαΐου 2017, 1ης Ειδ. Συν. της 8ης Μαρτίου 2017 και 1ης Ειδ. Συν. της 20ης Φεβρουαρίου 2012).

6. Περαιτέρω, σύμφωνα με την από 25.9.2023 έκθεση οικονομικών επιπτώσεων της υπό γνωμοδότηση διατάξεως, συνταχθείσας από την Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (άρθρο 24 παρ. 5 περ. ε' του ν. 4270/2014), το προκαλούμενο καθαρό κόστος στον προϋπολογισμό του e-ΕΦΚΑ από την εφαρμογή των προτεινόμενων ρυθμίσεων κατά το πρώτο έτος ανέρχεται στο ποσό των 34.250.340,54 ευρώ. Ωστόσο, στην έκθεση αυτή δεν αναφέρεται ο τρόπος με τον οποίο θα καλυφθούν οι προκαλούμενες δαπάνες ούτε προκύπτει εάν η δαπάνη που θα διατεθεί για την κάλυψή τους είναι εντός των επιτρεπόμενων ορίων του Μεσοπρόσθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2024 – 2027. Τούτων δοθέντων, δεν πληρούνται σε απόλυτο βαθμό οι επιταγές του άρθρου 75 παρ. 3 του Συντάγματος και 24 παρ. 5 περ. ε΄ του ν. 4270/2014 (βλ. ΕλΣυν Ολ. Πρακτικά 5ης Ειδ. Συν. της 20.12.2021).

7. Με την επιφύλαξη του οριζόμενου ποσοστού της μηνιαίας

παρακρατήσεως, ανερχομένης σε ποσοστό τουλάχιστον 60% επί της καταβαλλομένης συντάξεως για το πέραν του ποσού οφειλών των 20.000 ευρώ ή κατά περίπτωση των 6.000 ευρώ, - προς τον σκοπό συντόμου εξοφλήσεως των ασφαλιστικών οφειλών - δυναμένης ούτω να επιφέρει, έστω και προσωρινώς, δυσανάλογο βάρος στους συνταξιούχους της κατηγορίας αυτής και, κατ' αποτέλεσμα να θίξει ουσιωδώς το κατοχυρωμένο από το άρθρο 1 του πρώτου πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου περιουσιακό τους δικαίωμα για σύνταξη, οι προτεινόμενες ρυθμίσεις παρίστανται δικαιολογημένες. Τούτο δε διότι με αυτές αντιμετωπίζεται το ζήτημα της μη δυνατότητας συνταξιοδότησης ασφαλισμένων του e-ΕΦΚΑ οι οποίοι, παρά το γεγονός ότι έχουν καταβάλλει ασφαλιστικές εισφορές για μεγάλο χρονικό διάστημα, αδυνατούν να δικαιωθούν συντάξεως λόγω της αντικειμενικής τους αδυναμίας να αποπληρώσουν εφάπαξ το ποσό των οφειλών τους προς τον e-ΕΦΚΑ. Προς την κατεύθυνση αυτή θεσπίζονται ως κριτήρια υπαγωγής στην επεξεργαζόμενη διάταξη: α) η μη ύπαρξη καταθέσεων άνω του ποσού των δώδεκα χιλιάδων (12.000) ευρώ ή των έξι χιλιάδων (6.000) ευρώ ειδικά για οφειλές προς τον πρώην ΟΓΑ, ώστε να ωφεληθούν από την εξεταζόμενη ρύθμιση ασφαλισμένοι με πραγματική αδυναμία πληρωμής και β) η καταβολή ασφαλιστικών εισφορών για τουλάχιστον 20 έτη, ώστε να μην επιβαρυνθεί ο προϋπολογισμός του e-ΕΦΚΑ με την καταβολή συντάξεων σε ασφαλισμένους που κατά τον ενεργό ασφαλιστικό τους βίο δεν κατέβαλλαν επί μακρόν ασφαλιστικές εισφορές.

8. Επιπροσθέτως, όπως έχει γίνει άλλωστε δεκτό με τα Πρακτικά της 1ης Ειδικής Συνεδριάσεως της 12.2.2020 της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, η παροχή εν προκειμένω εξουσιοδοτήσεως (παράγραφος 7) προς έκδοση υπουργικής αποφάσεως είναι συμβατή με τις διατάξεις των άρθρων 73 παρ. 2 και 80 του Συντάγματος, καθόσον οι προϋποθέσεις απονομής σύνταξης σε ασφαλισμένους του e-ΕΦΚΑ με οφειλές έως 30.000 ευρώ ή έως 10.000 ευρώ καθορίζονται επακριβώς από τις προτεινόμενες διατάξεις και, επομένως, η κανονιστικώς δρώσα διοίκηση δεν διαθέτει περιθώρια προσδιορισμού τους, της παρασχομένης δε εξουσιοδοτήσεως περιοριζομένης σε ζητήματα τεχνικά και λεπτομερειακά.

9. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, προτείνουμε όπως η Ολομέλεια του Σώματος γνωμοδοτήσει θετικώς επί των ρυθμίσεων του εισαγομένου, συνταξιοδοτικού περιεχομένου, άρθρου.».

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ
Η ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Ο Σύμβουλος Δημήτριος Τσακανίκας, μέλος του Τμήματος Μελετών και Γνωμοδοτήσεων, παρουσίασε το σχέδιο της γνωμοδότησης που επεξεργάστηκε το

ανωτέρω Τμήμα αναφορικά με την προτεινόμενη διάταξη και εγκρίθηκε σε διάσκεψη που έλαβε χώρα στις 13 Νοεμβρίου 2023 σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 10 παρ. 1, 27 παρ. 1 περίπτ. β΄ και 56 του ν. 4820/2021.

Επακολούθησε συζήτηση μεταξύ των μελών της Μείζονος Ολομέλειας, τα οποία ενέκριναν την κάτωθι γνωμοδότηση.

Η γνωμοδότηση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου

Ι. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

1. Με την υπό επεξεργασία διάταξη προστίθενται παράγραφοι 5, 6 και 7 στο ισχύον άρθρο 61 του ν. 3863/2010 (Α΄ 115), με τις οποίες αυξάνονται τα προβλεπόμενα στο άρθρο αυτό ανώτατα όρια οφειλών που μπορούν να διακανονιστούν και πληρωθούν είτε με συμψηφισμό είτε με παρακράτηση από το μηνιαίο ποσό της σύνταξης που καταβάλλεται στον οφειλέτη συνταξιούχο. Με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται να συνταξιοδοτηθούν χιλιάδες ασφαλισμένοι, οι οποίοι, αν και έχουν συμπληρώσει το γενικό όριο ηλικίας συνταξιοδότησης και έχουν καταβάλει για μεγάλο χρονικό διάστημα ασφαλιστικές εισφορές, αδυνατούν να λάβουν σύνταξη, λόγω αντικειμενικής αδυναμίας τους να αποπληρώσουν εφάπαξ το ποσό των οφειλών τους προς τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης στην περίπτωση που αυτές υπερβαίνουν το ποσό των 20.000 ευρώ ή των 6.000 ευρώ ειδικά προς τον πρώην ΟΓΑ.

2. Ειδικότερα, σύμφωνα με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις, στους ασφαλισμένους που έχουν βεβαιωμένες οφειλές προς ασφαλιστικά ταμεία ή τον πρώην ΟΓΑ μέχρι 30.000 ή 10.000 ευρώ, αντίστοιχα, προβλέπεται η άμεση καταβολή της δικαιούμενης σύνταξης, εφόσον αυτοί έχουν συμπληρώσει το 67^{ο} έτος της ηλικίας τους, κατέβαλαν κατά τη διάρκεια του εργασιακού τους βίου εισφορές για χρόνο ασφάλισης τουλάχιστον 20 ετών και κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησής τους για συνταξιοδότηση διαθέτουν τραπεζικές καταθέσεις που δεν ξεπερνούν το ποσό των 12.000 ή των 6.000 ευρώ αν πρόκειται για οφειλές προς τον πρώην ΟΓΑ. Για την αποπληρωμή δε του ποσού της οφειλής που υπερβαίνει τις 20.000 ευρώ ή τις 6.000 ευρώ ειδικά για τον πρώην ΟΓΑ, θα συμψηφίζεται τουλάχιστον το 60% του μηνιαίου ποσού της σύνταξης που καταβάλλεται στον οφειλέτη συνταξιούχο μέχρι η οφειλή αυτή να περιοριστεί στις 20.000 ευρώ ή 6.000 ευρώ αντίστοιχα, ενώ, για την αποπληρωμή της εναπομένουσας οφειλής που δεν υπερβαίνει τα ανωτέρω όρια, θα παρακρατείται τμήμα της καταβαλλόμενης σύνταξης σε 60 δόσεις κατ' ανώτατο όριο, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο ισχύον άρθρο 61 παρ. 3 του ν. 3863/2010. Περαιτέρω, προκειμένου να εξακριβωθούν τα υπόλοιπα των τραπεζικών καταθέσεων του οφειλέτη και

υποψήφιου συνταξιούχου, ο τελευταίος παρέχει υποχρεωτικά άδεια άρσης του τραπεζικού και φορολογικού απορρήτου προς τις Τράπεζες και την ΑΑΔΕ, οι οποίες παρέχουν όλα τα αναγκαία για τον έλεγχο στοιχεία και έγγραφα στον e-ΕΦΚΑ.

ΙΙ. Γενικές Παρατηρήσεις

3. Η γνωμοδότηση του Ελεγκτικού Συνεδρίου έχει διπλή λειτουργία στην έννομη τάξη. Αποσκοπεί αφενός στη διατύπωση παρατηρήσεων από νομοτεχνική άποψη, με γνώμονα τις αρχές της καλής νομοθέτησης, καθώς και στον έλεγχο της συμβατότητας των προς ψήφιση διατάξεων με τις συνταγματικές διατάξεις και τις υπερκείμενης τυπικής ισχύος διατάξεις για τη διευκόλυνση του έργου της Βουλής, αφετέρου στη διαφώτιση αυτής ώστε να προληφθεί η ψήφιση διατάξεων με μακροχρόνιες δημοσιονομικές συνέπειες, οι οποίες δύνανται να οδηγήσουν στην ανατροπή των οικονομικών προβλέψεων του φορέα απονομής συντάξεων και να θέσουν υπό διακινδύνευση τη δημοσιονομική βιωσιμότητα αυτού (βλ. ΕλΣυν Ολ. Πρακτικά 2ης Ειδ. Συν. της 25.5.2020, 4ης Ειδ. Συν. της 3.11.2022, 1ης Ειδ. Συν. 14.3.2023, 17ης Γεν. Συν. της 19.9.2022).

4. Επί του παραδεκτού της υποβολής στο Δικαστήριο συνταξιοδοτικού νομοσχεδίου προς γνωμοδότηση, η Ολομέλεια υπενθυμίζει ότι, κατά τα άρθρα 73 παρ. 2 και 98 παρ. 1 δ΄ του Συντάγματος, υποβάλλεται στον γνωμοδοτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου πριν από την κατάθεσή της στη Βουλή, κάθε σχεδιαζόμενη ρύθμιση, ακόμη και γενικής εφαρμογής, εφόσον η θέσπισή της θα έχει συνέπειες εξ αυτών που επέβαλαν την κατά το άρθρο 73 παρ. 2 γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Δικαστηρίου, στις οποίες περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων και οι μειώσεις των καταβαλλόμενων ποσών σύνταξης που προκαλούνται από την εφαρμογή της (βλ. ΕλΣυν Ολ. Πρακτικά 1ης Ειδ. Συν. της 20.2.2012, 2ης Ειδ. Συν. της 28.3.2012, 2ης Ειδ. Συν. της 25.5.2020, 1ης Ειδ. Συν. της 16.2.2022, 5ης Ειδ. Συν. της 5.12.2022, 17ης Γεν. Συν. 19.9.2022).

5. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η εξόφληση από τον αμέσως ή εμμέσως ασφαλισμένο των πάσης φύσεως οφειλών ποσού άνω των 20.000 ευρώ προς τον e-ΕΦΚΑ και ποσού άνω των 6.000 ευρώ προς τον πρώην ΟΓΑ συνιστά προϋπόθεση θεμελίωσης και απονομής από τον οικείο συνταξιοδοτικό φορέα της σύνταξης που δικαιούται (πρβλ. ΣτΕ 981/2019, 3281/2017, 1334/2017, 734/2016, Διοικ. Εφ. Αθ. 1161/2022) και όχι προϋπόθεση για την καταβολή της, η υπό εξέταση διάταξη επάγεται συνέπειες εξ αυτών που καθιστούν υποχρεωτική την κατά το άρθρο 73 παρ. 2 γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Δικαστηρίου. Ως εκ τούτου και ανεξαρτήτως των τυχόν ζητημάτων συμβατότητας των διατάξεων που αυτή τροποποιεί (βλ. άρθρ. 61 του ν. 3863/2010 και 259 του ν. 4798/2021) με συνταγματικούς ή άλλους υπέρτερης τυπικής ισχύος κανόνες, η ελεγχόμενη διάταξη, στο μέτρο που μεταξύ άλλων αφορά στους υπαγόμενους στο ειδικό συνταξιοδοτικό καθεστώς του Δημοσίου ασφαλισμένους και συνταξιούχους

οφειλέτες του κλάδου κύριας ασφάλισης του e-ΕΦΚΑ παραδεκτώς, κατ' άρθρο 10 παρ. 1 και 56 παρ. 1 του ν. 4820/2021, εισάγεται ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου προς γνωμοδότηση.

6. Κατά το άρθρο 73 παρ. 2 εδάφιο τελευταίο του Συντάγματος, τα συνταξιοδοτικά νομοσχέδια απαιτείται να είναι ειδικά, ενώ δεν επιτρέπεται καταρχήν η παρείσφρηση συνταξιοδοτικών διατάξεων σε μη ειδικό νόμο, δηλαδή νόμο που αποσκοπεί στη ρύθμιση άλλων θεμάτων, μη συνταξιοδοτικών. Στην επιταγή αυτή του Συντάγματος συμμορφώνεται ο νομοθέτης και όταν οι θεσπιζόμενες συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις αφενός μεν ενταχθούν σε ιδιαίτερο κεφάλαιο νομοσχεδίου περιέχοντος και άλλες ρυθμίσεις, αφετέρου δε, στον τίτλο του νομοθετήματος αυτού, γίνει ειδική αναφορά στις συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις που αυτό περιλαμβάνει (ΕλΣυν Ολ. Πρακτικά 5ης Ειδ. Συν. της 12.12.2022, 4ης Ειδ. Συν. της 3ης Νοεμβρίου 2022, 2ης Ειδ. Συν. της 17ης Μαρτίου 2021, 2ης Ειδ. Συν. της 25ης Μαΐου 2020, 2ης Ειδ. Συν. της 8ης Μαΐου 2017, 1ης Ειδ. Συν. της 8ης Μαρτίου 2017 και 1ης Ειδ. Συν. της 20ης Φεβρουαρίου 2012). Συνεπώς πρέπει το νομοθέτημα, εντός του οποίου θα περιληφθεί η ελεγχόμενη διάταξη, να συμμορφωθεί με τις ανωτέρω απαιτήσεις.

ΙΙΙ. Ειδική Παρατήρηση

7. Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 5 που με την εξεταζόμενη διάταξη προστίθεται μετά το τέλος της παραγράφου 4 του άρθρου 61 του ν. 3863/2010, καθό μέρος προβλέπει για την αποπληρωμή του υπερβάλλοντος ποσού οφειλής του συνταξιούχου (ποσό άνω των 20.000 ευρώ έως 30.000 ευρώ ή ποσό άνω των 6.000 ευρώ έως 10.000 ευρώ ειδικά εάν πρόκειται για οφειλές προς το ΟΓΑ) τον συμψηφισμό με το 60% τουλάχιστον των μηνιαίως καταβαλλόμενων σε αυτόν ποσών συντάξεων, χρήζει, χάριν την αρχής της καλής νομοθέτησης και ειδικότερα της σαφήνειας και προβλεψιμότητας των νομοθετικών ρυθμίσεων, αναδιατύπωσης, προκειμένου να αποσαφηνιστεί εάν το οριζόμενο στη διάταξη αυτή ποσοστό συνιστά το ανώτατο όριο συμψηφισμού των ποσών σύνταξης που μηνιαίως καταβάλλονται στον συνταξιούχο ή εάν το ποσοστό αυτό, αναλόγως του ύψους του ποσού της οφειλής που πρέπει να αποπληρωθεί, μπορεί να αυξηθεί σε βαθμό τέτοιο που να οδηγεί στην δια συμψηφισμού μεγαλύτερη παρακράτηση και έως του συνολικού ποσού της καταβαλλόμενης σύνταξης. Η τυχόν παρεχόμενη δυνατότητα συμψηφισμού σε ποσοστό μεγαλύτερο του 60% του ποσού της ανωτέρω σύνταξης, σε ό,τι αφορά τους υπαγόμενους στο ειδικό συνταξιοδοτικό καθεστώς του Δημοσίου συνταξιούχους οφειλέτες του οικείου κλάδου ασφάλισης του e-ΕΦΚΑ, ενδέχεται να εγείρει ζητήματα παραβίασης της αρχής της αναλογικότητας και του θεμελιώδους δικαιώματός τους σε αξιοπρεπή διαβίωση (άρθρ. 2 παρ. 1 και 25 παρ. 1 του Συντ.), δοθέντος ότι για την εξυπηρέτηση του σκοπού δημοσίου συμφέροντος που επιδιώκει (προστασία της βιωσιμότητας των ασφαλιστικών φορέων και διασφάλιση της ακεραιότητας του ασφαλιστικού τους

κεφαλαίου) δύναται, έστω και προσωρινά, να επιφέρει δυσανάλογο βάρος στους συνταξιούχους της κατηγορίας αυτής και να θίξει ουσιωδώς το περιουσιακό τους δικαίωμα για σύνταξη, που κατοχυρώνεται από το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, αλλά και την αρχή της κατά το δυνατόν τήρησης εύλογης αναλογίας των συντάξεών τους με τις αποδοχές ενεργείας τους, που διέπει το ειδικό συνταξιοδοτικό τους καθεστώς (βλ. ΕλΣυν Ολ. Πρακτικά 1ης Ειδ. Συν. της 12ης Φεβρουαρίου 2020, 1ης Ειδ. Συν. της 20ης Απριλίου 2016. Επίσης, ΕλΣυν Ολ. Αποφ. 1975/2021, σκ. 24-26, 2020/2020 σκ. 119, 144 και 149, 137/2019 σκ. 12, 32/2018 σκ. VI Α.3, 1277/2018 σκ. 13-14, 1388/2018 σκ. 8.4 και 8.5, 244/2017, σκ. VI Α.1 και VI Α.3).

Μετά το τέλος της συνεδρίασης, η οποία διεξήχθη με τηλεδιάσκεψη με τη χρήση της επίσημης κρατικής πλατφόρμας e-Presence.gov.gr (βλ. Πρακτικά Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου 8ης Γεν. Συν. της 29.4.2020), συντάχθηκε το παρόν πρακτικό, το οποίο, αφού θεωρήθηκε και εγκρίθηκε από την Προεδρεύουσα Αντιπρόεδρο, υπογράφεται από την ίδια και τον Γραμματέα.

Η ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ	**Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ**
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ	**ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΣΑΒΒΙΔΗΣ**

Για την ακρίβεια
Ο Γραμματέας

Γεώργιος Καρασαββίδης

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΗΣ 7ης ΕΙΔΙΚΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΤΗΣ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ 22ης ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2023

ΜΕΛΗ: : Σωτηρία Ντούνη, Προεδρεύουσα Αντιπρόεδρος, Μαρία Βλαχάκη, Άννα Λιγωμένου, Γεωργία Μαραγκού, Αγγελική Μαυρουδή, Κωνσταντίνος Κωστόπουλος, Μαρία Αθανασοπούλου, Ευαγγελία-Ελισάβετ Κουλουμπίνη και Βασιλική Ανδρεοπούλου, Αντιπρόεδροι, Γεώργιος Βοΐλης, Κωνσταντίνα Ζώη, Βασιλική Σοφιανού, Δημήτριος Τσακανίκας, Κωνσταντίνος Παραθύρας, Ασημίνα Σακελλαρίου, Ευαγγελία Σεραφή, Αικατερίνη Μποκώρου, Βασιλική Πέππα, Δημήτριος Κοκοτσής, Γεώργιος Παπαϊσιδώρου, Ιωάννα Ρούλια, Ιωάννης Καλακίκος, Άννα Παπαπαναγιώτου, Ελένη Σκορδά και Νικόλαος Βόγκας, Σύμβουλοι. Η Αντιπρόεδρος Ασημίνα Σαντοριναίου και οι Σύμβουλοι Νικολέτα Ρένεση, Αντιγόνη Στίνη και Ευφροσύνη Παπαδημητρίου απουσίασαν δικαιολογημένα, ενώ η Σύμβουλος Ευαγγελία Πασπάτη αποχώρησε από τη διάσκεψη, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 5 του άρθρου 18 του ν. 4820/2021.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ: Σταμάτιος Πουλής.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: Γεώργιος Καρασαββίδης, Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Επιτρόπου "Γραμματεία" του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
Η ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΗ ΓΙΑ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΔΙΑΤΑΞΗ

1. Μετά το άρθρο 96 του ν. 4387/2016 (Α΄ 85) προστίθεται νέο άρθρο 96^{A} με τίτλο «Ενοποίηση προϋποθέσεων απονομής επικουρικής σύνταξης» ως εξής:

«Άρθρο 96^{A}

Ενοποίηση προϋποθέσεων απονομής επικουρικής σύνταξης

1. Οι ασφαλισμένοι του Κάδου Επικουρικής Ασφάλισης του Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-ΕΦΚΑ) δικαιούνται μηνιαία επικουρική σύνταξη γήρατος, εφόσον έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον δεκαπέντε (15) έτη ή τέσσερις χιλιάδες πεντακόσιες (4.500) ημέρες ασφάλισης και συνταξιοδοτηθούν για την αυτή αιτία από τον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης και Λοιπών Παροχών του e-ΕΦΚΑ.
2. Οι ασφαλισμένοι του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-ΕΦΚΑ) δικαιούνται μηνιαία επικουρική σύνταξη λόγω αναπηρίας, εφόσον και για όσο χρονικό διάστημα

συνταξιοδοτούνται για την αυτή αιτία από τον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης και Λοιπών Παροχών του e-ΕΦΚΑ.

3. Οι δικαιούχοι κύριας σύνταξης λόγω θανάτου ασφαλισμένου ή συνταξιούχου δικαιούνται μηνιαία επικουρική σύνταξη λόγω θανάτου από τον Κλάδο Επικουρικής Ασφάλισης του e-ΕΦΚΑ, εφόσον και για όσο χρονικό διάστημα συνταξιοδοτούνται για την αυτή αιτία από τον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης και Λοιπών Παροχών του e-ΕΦΚΑ.
4. Η προϋπόθεση συμπλήρωσης δεκαπέντε (15) ετών της παρ. 1 δεν ισχύει για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σε κύρια σύνταξη με τη συμπλήρωση χρόνου ασφάλισης μικρότερου των δεκαπέντε (15) ετών και ιδίως για τους συνταξιούχους:
(α) του ν. 612/1977 και των νόμων που παραπέμπουν σε αυτό,
(β) της περ. ε της παρ. 1 του άρθρου 1 του π.δ. 169/2007,
(γ) του άρθρου 1 του ν. 91/1943,
(δ) της παρ. 1 του άρθρου 33 του ν. 4541/1966,
(ε) της παρ.1 του άρθρου 1 του ν. 293/1976,
(στ) των παρ. 1 και 4 του άρθρου 9 του ν. 2703/1999
(ζ) που συνταξιοδοτήθηκαν με κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη, η οποία προέβλεπε χορήγηση κύριας σύνταξης με λιγότερα από δεκαπέντε έτη ασφάλισης.

5. Μέχρι την έκδοση του Ενιαίου Κανονισμού Επικουρικής Ασφάλισης του e-ΕΦΚΑ εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι καταστατικές διατάξεις των εντασσόμενων ταμείων, τομέων, κλάδων και λογαριασμών και η γενικότερη νομοθεσία, εφόσον αυτές δεν αντίκεινται στις διατάξεις του παρόντος».

2. Στην παρ. 4 του άρθρου 48 του ν. 4921/2022 (Α΄ 75) διαγράφεται η φράση «*εφόσον: α) έχουν ηλικία εξήντα επτά (67) ετών ή β) το σύνολο ή μέρος ης επικουρικής τους ασφάλισης έχει διανυθεί στο πρώην Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών (Ε.Τ.Ε.Α.Μ.) ή σε φορείς επικουρικής ασφάλισης που είχαν ενταχθεί σε αυτό*» προκειμένου να καταργηθούν οι επιπλέον προϋποθέσεις ένταξης των επικουρικών συντάξεων στην ταχεία διαδικασία απονομής συντάξεων fasttrack και η παρ. 4 διαμορφώνεται ως εξής:

«4. Η πράξη απονομής επικουρικής σύνταξης εκδίδεται εντός προθεσμίας τριών (3) μηνών από την ημερομηνία απονομής κύριας σύνταξης ή εντός έξι (6) μηνών από την ημερομηνία αίτησης για την απονομή επικουρικής σύνταξης, αν αυτή υποβλήθηκε μεταγενέστερα από την αίτηση απονομής κύριας σύνταξης. Η απόφαση για τη χορήγηση εφάπαξ παροχής εκδίδεται εντός προθεσμίας έξι (6) μηνών από την ημερομηνία υποβολής της σχετικής αίτησης. Μετά την άπρακτη πάροδο των προθεσμιών του πρώτου εδαφίου οι πράξεις απονομής της επικουρικής σύνταξης εκδίδονται από την υπηρεσία του φορέα ή τομέα ή κλάδου ή λογαριασμού, στην οποία οι αιτούντες ασφαλισμένοι υπάγονται λόγω ιδιότητας ή απασχόλησης κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης, σύμφωνα με την παρ. 2 του παρόντος και ελέγχονται σύμφωνα με το άρθρο 49, όταν πρόκειται για ασφαλισμένους στους οποίους έχει απονεμηθεί κύρια σύνταξη και οι οποίοι έχουν πραγματοποιήσει τουλάχιστον τέσσερις χιλιάδες πεντακόσιες (4.500) ημέρες επικουρικής ασφάλισης.»

3. Στο τέλος της παρ. 1 του άρθρου 49 του ν. 4921/2022 (Α΄75) προστίθεται τρίτο εδάφιο, προκειμένου να καθοριστεί ο χρόνος εντός του οποίου ο e-ΕΦΚΑ οφείλει να ελέγξει την χορηγηθείσα με τη διαδικασία της ταχείας απονομής συντάξεων επικουρική σύνταξη, και η παρ. 1 διαμορφώνεται ως εξής:

«1. Οι πράξεις απονομής σύνταξης που εκδίδονται με τη διαδικασία ταχείας απονομής σύνταξης των παρ. 2 και 3 του άρθρου 48 ελέγχονται εντός τριών (3) ετών από την έκδοσή τους. Σε κάθε περίπτωση, ο έλεγχός τους αποκλείεται μετά από την πάροδο πέντε (5) ετών από την έκδοσή τους. Οι πράξεις απονομής επικουρικής σύνταξης που εκδίδονται με τη διαδικασία ταχείας απονομής σύνταξης της παρ.4 του άρθρου 48 ελέγχονται εντός ενός (1) έτους από την έκδοσή τους. Σε κάθε περίπτωση, ο έλεγχός τους αποκλείεται μετά από την πάροδο τριών (3) ετών από την από την έκδοσή τους.»

4. Οι παρ. 1, 2 και 3 καταλαμβάνουν τις αιτήσεις που υποβάλλονται από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου και εφεξής καθώς και όσες εκκρεμούν σε οποιοδήποτε στάδιο της διοικητικής διαδικασίας, των οποίων τα οικονομικά αποτελέσματα ανατρέχουν στην ημερομηνία της αρχικής αίτησης συνταξιοδότησης. Αιτήσεις, οι οποίες έχουν απορριφθεί, επανεξετάζονται κατόπιν νέας αίτησης του ασφαλισμένου και τα οικονομικά τους αποτελέσματα εκκινούν από την ημερομηνία της νέας αίτησης.

5. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργείται το άρθρο 41 του ν. 4052/2012 (Α΄ 41) και κάθε αντίθετη διάταξη.

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΣΠΥΡΙΔΩΝ-ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΑΚΛΟΓΛΟΥ»

Το ως άνω σχέδιο διάταξης μαζί με την αιτιολογική έκθεση και την από 30.10.2023 εισηγητική έκθεση του άρθρου 24 παρ. 5 (ε) του ν. 4270/2014 σχετικά με την ετήσια οικονομική επιβάρυνση που προκαλείται από την εφαρμογή της υποβλήθηκε για γνωμοδότηση στο Ελεγκτικό Συνέδριο στις 2.11.2023 με το Α.Π. 161471ΕΞ 2023/2.11.2023 έγγραφο του Υπουργού Οικονομικών και περαιτέρω διαβιβάσθηκε αυθημερόν στο Τμήμα Μελετών και Γνωμοδοτήσεων του Δικαστηρίου με το ΓΕΕ Φ17/779/396/2.11.2023 έγγραφο της Υπηρεσίας Επιτρόπου στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Το Τμήμα μετά την τήρηση της προβλεπόμενης στο άρθρο 56 του ν. 4820/2021 διαδικασίας, επεξεργάστηκε σχέδιο γνωμοδότησης, το οποίο ακολούθως προωθήθηκε στη Μείζονα Ολομέλεια του Δικαστηρίου, προκειμένου να γνωμοδοτήσει, σύμφωνα με το άρθρο 73 παρ. 2 του Συντάγματος και το άρθρο 10 παρ. 1 του ανωτέρω νόμου.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
Η ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου Σταμάτιος Πουλής διατύπωσε την ακόλουθη έγγραφη γνώμη:

«**1.** Εισάγουμε ενώπιον της Ολομέλειας του Σώματος προς γνωμοδότηση, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 73 παρ. 2, 98 παρ. 1 περ. δ΄ του Συντάγματος καθώς και αυτές των άρθρων 10 παρ. 1 και 36 περ. β΄ του ν. 4820/2021 «Οργανικός Νόμος του Ελεγκτικού Συνεδρίου και άλλες ρυθμίσεις» (Α΄ 130), σχέδιο διατάξεως με τίτλο «Ενοποίηση και επιτάχυνση της απονομής επικουρικών συντάξεων», το οποίο μας απεστάλη με το με ΑΠ 161471 ΕΞ 2023/2.11.2023 έγγραφο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, εκθέτουμε δε τα ακόλουθα:

2. Με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του υπό γνωμοδότηση άρθρου και προς τον σκοπό ενοποιήσεως των προϋποθέσεων θεμελίωσης επικουρικής συντάξεως λόγω γήρατος για όλους τους ασφαλισμένους του e-ΕΦΚΑ, προστίθεται νέο άρθρο 96Α στον ν. 4387/2016. Με τις διατάξεις του εν λόγω άρθρου επεκτείνεται σε όλους τους ασφαλισμένους του e-ΕΦΚΑ, εξαιρουμένων αυτών που θεμελιώνουν δικαίωμα σε κύρια σύνταξη γήρατος με τη συμπλήρωση χρόνου ασφάλισης μικρότερου των δεκαπέντε (15) ετών, η προϋπόθεση της συμπληρώσεως δεκαπέντε (15) ετών ασφάλισης για τη θεμελίωση δικαιώματος λήψης επικουρικής συντάξεως γήρατος. Περαιτέρω, με τις παρ. 2 και 3 του εξεταζόμενου άρθρου επιδιώκεται η επιτάχυνση της απονομής των επικουρικών συντάξεων μέσω της ένταξης στην ταχεία διαδικασία απονομής επικουρικών συντάξεων (fast track), η οποία καταρχήν, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, εφαρμόζεται μόνο στους ασφαλισμένους που έχουν συμπληρώσει το 67ο έτος της ηλικίας τους. Τέλος, με την παρ. 4 του επεξεργαζόμενου άρθρου ορίζεται ότι οι προτεινόμενες ρυθμίσεις καταλαμβάνουν τόσο τις νέες όσο και τις εκκρεμείς αιτήσεις χορηγήσεως επικουρικής συντάξεως, περαιτέρω δε παρέχεται η δυνατότητα στους ασφαλισμένους που έχουν λάβει σχετική προς τούτο απορριπτική απόφαση να επανέλθουν με νέο αίτημα, τα οικονομικά αποτελέσματα του οποίου εκκινούν από την ημερομηνία υποβολής της νέας αυτής αιτήσεως.

3. Το υπό γνωμοδότηση άρθρο, ως εκ του προπαρατεθέντος περιεχομένου του και του τίτλου του, απαραδέκτως φέρεται προς επεξεργασία ενώπιον της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου για να προκληθεί η, κατά την έννοια των άρθρων 73 παρ. 2 και 98 παρ. 1 εδ. δ΄ του Συντάγματος, υποχρεωτική γνωμοδότηση (βλ. και άρθρο 10 παρ. 1 του ν. 4820/2021), καθόσον δεν περιέχει ρυθμίσεις αφορώσες στον κανονισμό κύριας συντάξεως ή στην αναγνώριση προϋπηρεσίας ως συντάξιμης σε δημόσιους λειτουργούς και υπαλλήλους του Δημοσίου ή των ΟΤΑ και άλλων νπδδ που συνταξιοδοτούνται από το Δημόσιο. Αντιθέτως, το σχέδιο νόμου εισάγει ρυθμίσεις σχετικά με την αναμόρφωση του

τρόπου υπολογισμού της επικουρικής συντάξεως όλων των επικουρικώς ασφαλισμένων, οι οποίες (επικουρικές) συνιστούν παρακολουθηματικού χαρακτήρα (έναντι της κύριας σύνταξης) κοινωνικοασφαλιστικές παροχές, κατά την έννοια του άρθρου 22 παρ. 5 του Συντάγματος. Άλλωστε, η εν λόγω γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου συνέχεται άμεσα με την κατά το άρθρο 98 παρ. 1 περίπτωση στ΄ του Συντάγματος δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου επί των συνταξιοδοτικών διαφορών, που ως έννοια είναι επαρκώς προσδιορισμένη από την έννομη τάξη (ιδιότητα τακτικού υπαλλήλου του Δημοσίου/ΟΤΑ/ΝΠΔΔ – σύνταξη ως ισόβια περιοδική παροχή καταβαλλόμενη μετά τη λήξη της ενεργού υπηρεσίας ως συνέχεια των αποδοχών – επιβάρυνση προϋπολογισμού του Κράτους ή ΝΠΔΔ – εφαρμογή ενιαίων ουσιαστικών κανόνων απονομής παροχής προσαρμοσμένων στην ιδιομορφία της σχέσης δημοσίου δικαίου που συνδέει τον υπάλληλο με την υπηρεσία του, βλ. αποφ. Ειδ. Δικ. άρθρου 88 παρ. 2 του Συντάγματος 1-4/2018, 34/2011, 105/2008, 112/2007, 32, 30, 22, 9, 3/2006, ΕλΣυν Ολ. 137/2019, 1388, 1277, 32/2018, 244/2017) και διακρίνεται σαφώς από αυτήν της κοινωνικοασφαλιστικής διαφοράς, στην οποία εμπίπτει και εκείνη που γεννάται από την εφαρμογή των κανόνων απονομής επικουρικής σύνταξης (πρβλ. ΣτΕ Ολ. 2290/2015). Ειδικότερα, όπως γίνεται δεκτό, η λειτουργία της «σύνταξης», υπό την προεκτεθείσα συνταγματική έννοια, ως στοιχείου της ειδικής νομικής σχέσης των δημοσίων λειτουργών, υπαλλήλων και στρατιωτικών με το Κράτος και ως συνέχεια των αποδοχών ενεργείας τους, που συνιστά και τον πυρήνα της οργάνωσης και λειτουργίας του ειδικού συνταξιοδοτικού τους συστήματος, σαφώς διακρίνεται από τις παροχές που καταβάλλονται στο πλαίσιο της κοινωνικής ασφάλισης του άρθρου 22 παρ. 5 του Συντάγματος, η οποία συνίσταται, στην έναντι καταβολής εισφοράς, προστασία του ασφαλισμένου από την επέλευση κινδύνων (γήρας, ασθένεια, αναπηρία κ.λπ.) που μειώνουν ή εξαλείφουν την ικανότητά του να εργάζεται (ασφαλιστικοί κίνδυνοι) και, συνακολούθως, τείνουν να υποβαθμίσουν τις συνθήκες διαβίωσής του (βλ. ΕλΣυν Ολ. 32/2018, 244/2017, ΣτΕ Ολ. 2287-2290/2015). Τούτο δε, ακόμη και όταν από τις παροχές αυτές δύνανται να επωφελούνται και οι δημόσιοι λειτουργοί, υπάλληλοι ή στρατιωτικοί (βλ. ΑΕΔ 28/2004, Ειδ. Δικ. αρ. 88 παρ. 2 του Συντάγματος 143, 142/2009, 10/2006, ΕλΣυν Ολ. 32, 244/2017, ΣτΕ 226/2012), ή όταν πρόκειται για κοινωνικοασφαλιστικές παροχές που χαρακτηρίζονται σε επίπεδο νόμου ως «συντάξεις», υπό την έννοια της περιοδικά καταβαλλόμενης ασφαλιστικής παροχής, καθόσον αυτές δεν έχουν χαρακτήρα αμοιβής, αλλά το χαρακτήρα κοινωνικοασφαλιστικής παροχής μετά την επέλευση του ασφαλιστικού κινδύνου (βλ. ΑΕΔ 2/2004). Συνεπώς, υπό το πρίσμα αυτό η Ολομέλεια του Δικαστηρίου δεν έχει αρμοδιότητα να γνωμοδοτήσει για τις υπό επεξεργασία κοινωνικοασφαλιστικές διατάξεις, η αμφισβήτηση από την εφαρμογή των οποίων γεννά διαφορά υπαγόμενη στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων (πρβλ. ΣτΕ 3709-3710, 4195/1977).

4. Πέραν τούτου, οι εξεταζόμενες διατάξεις δεν εισάγονται παραδεκτώς προς γνωμοδότηση ούτε επί τη βάσει της διατάξεως της παρ. 2 του άρθρου 56 του ν. 4820/2021, διότι αφενός μεν περιορίζονται εις το να επεκτείνουν την εφαρμογή ήδη ισχυουσών διατάξεων της περί των επικουρικών συντάξεων νομοθεσίας (άρθρα 41 του ν. 4052/2012 και 48 και 49 του ν. 4921/2022), αφετέρου δε με αυτές δεν εισάγονται ρυθμίσεις, οι οποίες συνεπάγονται σημαντικές επιπτώσεις στη βιωσιμότητα του δημόσιου συστήματος ασφάλισης, σύμφωνα με τα κριτήρια που έχει ορίσει η Ολομέλεια κατά την 17η Γενική Συνεδρίασή της 19.9.2022 (βλ. και την οικεία εισηγητική έκθεση οικονομικών επιπτώσεων ρύθμισης του άρθρου 24 παρ. 5 περ. ε' του ν. 4270/2014, Α' 143, συνταχθείσα από τη Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, καθώς και τα παρεχόμενα από τον e-ΕΦΚΑ στοιχεία που αναφέρει ο ειδικός εισηγητής).

5. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, προτείνουμε όπως η Ολομέλεια του Σώματος αποφανθεί ότι το προτεινόμενο άρθρο εισάγεται απαραδέκτως προς γνωμοδότηση.»

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ
Η ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Ο Σύμβουλος Δημήτριος Τσακανίκας, μέλος του Τμήματος Μελετών και Γνωμοδοτήσεων, παρουσίασε το σχέδιο της γνωμοδότησης που επεξεργάστηκε το ανωτέρω Τμήμα αναφορικά με την προτεινόμενη διάταξη και εγκρίθηκε σε διάσκεψη που έλαβε χώρα στις 13 Νοεμβρίου 2023, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 10 παρ. 1, 27 παρ. 1 περίπτ. β΄ και 56 του ν. 4820/2021.

Επακολούθησε συζήτηση μεταξύ των μελών της Μείζονος Ολομέλειας, τα οποία ενέκριναν τη κάτωθι γνωμοδότηση.

Η γνωμοδότηση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου

Ι. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

1. Με την υπό εξέταση διάταξη, επιδιώκεται η ενοποίηση των χρονικών προϋποθέσεων θεμελίωσης επικουρικής σύνταξης λόγω γήρατος για όλους τους ασφαλισμένους του e-ΕΦΚΑ και παράλληλα επιδιώκεται η επιτάχυνση της απονομής των επικουρικών συντάξεων με την ένταξη των ασφαλισμένων του Δημοσίου και των λοιπών ασφαλισμένων χωρίς χρόνο ασφάλισης στο πρώην ΕΤΕΑΜ στην ταχεία διαδικασία απονομής επικουρικών συντάξεων (fasttrack), η

οποία σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία εφαρμόζεται μόνο για όσους έχουν διανύσει το σύνολο ή μέρος της ασφάλισής τους στο πρώην ΕΤΕΑΜ ή σε φορείς επικουρικής ασφάλισης που είχαν ενταχθεί σε αυτό.

2. Ειδικότερα, με την παράγραφο 1 της εξεταζόμενης διάταξης προστίθεται μετά το άρθρο 96 του ν. 4387/2016 νέο άρθρο 96^{A}, σύμφωνα με το οποίο για όλους τους ασφαλισμένους του e-ΕΦΚΑ, πλην εκείνων που βάσει γενικής ή ειδικής διάταξης στην ισχύουσα νομοθεσία θεμελιώνουν δικαίωμα σε κύρια σύνταξη γήρατος με τη συμπλήρωση χρόνου ασφάλισης μικρότερου της 15ετίας, απαιτείται, για τη θεμελίωση δικαιώματος λήψης επικουρικής σύνταξης γήρατος από τον Κλάδο Επικουρικής Ασφάλισης του e-ΕΦΚΑ, η συμπλήρωση 15 ετών ασφάλισης και η συνταξιοδότηση για την αυτή αιτία από τον κλάδο Κύριας Ασφάλισης και Λοιπών Παροχών του e-ΕΦΚΑ, προϋπόθεση που σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία ισχύει μόνο σε όσους έχουν διανύσει χρόνο ασφάλισης στο πρώην ΕΤΕΑΜ. Περαιτέρω, στις παρ. 2 και 3 της υπό γνωμοδότηση διάταξης τροποποιούνται και συμπληρώνονται καταλλήλως η παράγραφος 4 του άρθρου 48 καθώς και η παράγραφος 1 του άρθρου 49 του ν. 4921/2022, προκειμένου στη ταχεία διαδικασία απονομής επικουρικών συντάξεων (fasttrack), η οποία εφαρμόζεται μόνο στους ασφαλισμένους που έχουν συμπληρώσει το 67^{ο} έτος της ηλικίας τους ή διανύσει μέρος ή το σύνολο της επικουρικής ασφάλισής τους στο πρώην ΕΤΕΑΜ ή σε άλλους ενταχθέντες σε αυτό φορείς επικουρικής ασφάλισης, να υπαχθούν και οι αιτήσεις απονομής επικουρικής σύνταξης λόγω συμπλήρωσης 15ετίας όλων ανεξαιρέτως των ασφαλισμένων ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας και ένταξης σε φορέα επικουρικής ασφάλισης. Τέλος, με την παρ. 4 της υπό γνωμοδότηση διάταξης προβλέπεται ρητώς ότι η επέκταση σε όλους τους ασφαλισμένους του e-ΕΦΚΑ αφενός της συμπλήρωσης 15ετούς τουλάχιστον ασφάλισης για την αναγνώριση δικαιώματος επικουρικής σύνταξης γήρατος αφετέρου της εφαρμογής των διατάξεων που αφορούν στη διαδικασία ταχείας απονομής της σύνταξης αυτής και στον έλεγχο εκ των υστέρων της ορθότητας της οικείας συνταξιοδοτικής πράξης που εκδίδεται με βάση την ταχεία αυτή διαδικασία από εντασσόμενο στον e-ΕΦΚΑ φορέα, τομέα, κλάδο ή λογαριασμό επικουρικής ασφάλισης, καταλαμβάνει τόσο τις εκκρεμείς σε οποιοδήποτε στάδιο της διοικητικής διαδικασίας αιτήσεις όσο και τις αιτήσεις που έχουν απορριφθεί, οι οποίες επανεξετάζονται μετά από νέα αίτηση του ασφαλισμένου και των οποίων τα οικονομικά αποτελέσματα δεν εκκινούν νωρίτερα από την ημερομηνία υποβολής της νέας αυτής αίτησης.

ΙΙ. Γενική Παρατήρηση

2. Η γνωμοδότηση του Ελεγκτικού Συνεδρίου έχει διπλή λειτουργία στην έννομη τάξη. Αποσκοπεί αφενός στη διατύπωση παρατηρήσεων από νομοτεχνική άποψη, με γνώμονα τις αρχές της καλής νομοθέτησης, καθώς και στον έλεγχο της συμβατότητας των προς ψήφιση διατάξεων με τις συνταγματικές διατάξεις και τις

υπερκείμενης τυπικής ισχύος διατάξεις για τη διευκόλυνση του έργου της Βουλής, αφετέρου στη διαφώτιση αυτής ώστε να προληφθεί η ψήφιση διατάξεων με μακροχρόνιες δημοσιονομικές συνέπειες, οι οποίες δύνανται να οδηγήσουν στην ανατροπή των οικονομικών προβλέψεων του φορέα απονομής συντάξεων και να θέσουν υπό διακινδύνευση τη δημοσιονομική βιωσιμότητα αυτού (βλ. ΕλΣυν Ολ. Πρακτικά 2ης Ειδ. Συν. της 25.5.2020, 4ης Ειδ. Συν. της 3.11.2022, 1ης Ειδ. Συν. 14.3.2023, 17ης Γεν. Συν. της 19.9.2022).

III. Επί του παραδεκτού της υπαγωγής της προτεινόμενης διάταξης για γνωμοδότηση

3. Από τον συνδυασμό των άρθρων 73 παρ. 2 και 98 παρ. 1 δ΄ του Συντάγματος και της διάταξης του άρθρου 10 παρ. 1 του ν. 4820/2021, συνάγεται ότι σε υποχρεωτικό γνωμοδοτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου πριν από την κατάθεσή τους στη Βουλή, υπάγονται μόνο οι σχεδιαζόμενες ρυθμίσεις, οι οποίες, στο πλαίσιο του ειδικού συνταξιοδοτικού καθεστώτος που το Σύνταγμα επιφυλάσσει στους δημοσίους λειτουργούς, υπαλλήλους και στρατιωτικούς καθώς και στους συνταξιοδοτικά εξομοιούμενους με αυτούς υπαλλήλους των ΟΤΑ και των άλλων ν.π.δ.δ., θεσπίζουν το πρώτον, τροποποιούν ή συμπληρώνουν τις προϋποθέσεις απονομής σύνταξης ή αναγνώρισης ως συντάξιμης προϋπηρεσίας για την απονομή δικαιώματος σύνταξης στις ανωτέρω κατηγορίες υπαλλήλων και λειτουργών ή συνεπάγονται απλώς συνταξιοδοτικές συνέπειες εξ αυτών που επέβαλαν την κατά το άρθρο 73 παρ. 2 γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στις οποίες περιλαμβάνεται και το ύψος του μηνιαίου ποσού της συντάξεως (βλ. ΕλΣυν Ολ. 2020/2020, Πρακτικά 1ης Ειδ. Συν. της 20.2.2012, 2ης Ειδ. Συν. της 28.3.2012, 2ης Ειδ. Συν. της 25.5.2020, 1ης Ειδ. Συν. της 16.2.2022, 5ης Ειδ. Συν. της 5.12.2022). Βασικό χαρακτηριστικό του ανωτέρω ειδικού συνταξιοδοτικού καθεστώτος των δημόσιων υπαλλήλων και λειτουργών και όσων εξομοιώνονται συνταξιοδοτικά με αυτούς είναι η θέσπιση ενιαίων και ειδικών κανόνων, προσαρμοσμένων στην ιδιομορφία της σχέσης δημοσίου δικαίου που συνδέει τους ανωτέρω με την υπηρεσία τους, οι οποίοι διέπουν τις προϋποθέσεις απονομής της κύριας σύνταξης, ήτοι της ισόβιας παροχής που καταβάλλεται σε αυτούς ως συνέχεια του μισθού ενεργείας που λάμβαναν πριν την αποχώρησή τους από την ενεργό υπηρεσία, και όχι επικουρικής σύνταξης (βλ. ΕλΣυν Ολ. Πρακτικά 4ης Ειδ. Συν. της 3.11.2022, σκ. 11, Απόφ. 1277/2018 σκ. 13, 2020/2020, σκ. 115, 121-123, 1975/2021 σκ. 21-23). Η τελευταία, στο πλαίσιο της κατοχυρωμένης στο άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος κοινωνικής ασφάλισης, έχει συμπληρωματικό χαρακτήρα έναντι της κύρια σύνταξης, και αποσκοπεί αφενός στην ενίσχυση του εισοδήματος των συνταξιούχων μετά την επέλευση του ασφαλιστικού κινδύνου (γήρας, αναπηρία ή θάνατος) και αφετέρου στην διασφάλιση ενός επιπέδου διαβίωσης, κατά το δυνατόν πλησιέστερου σε εκείνο το οποίο είχαν κατά τη διάρκεια του εργασιακού τους βίου (ΕλΣυν Ολ. Πρακτικά 4ης Ειδ. Συν της

29.6.2021, Απόφ. 137/2019, σκ. 12, 484/2018, σκ. 12, 244/2017, σκ. VI Α.1, ΣτΕ Ολ. 2290/2015) .

4. Εξάλλου, δοθέντος ότι η άσκηση των γνωμοδοτικών αρμοδιοτήτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου επεκτείνεται, σύμφωνα με τα ρητώς οριζόμενα στο άρθρο 98 παρ.1 περ. δ του Συντάγματος, και σε κάθε άλλο θέμα που ορίζει ο νόμος, έχει κριθεί ότι το Ελεγκτικό Συνέδριο παραδεκτώς κατά το άρθρο 56 παρ. 2 του ν. 4820/2021 γνωμοδοτεί και για προτεινόμενες διατάξεις, οι οποίες, αν και δεν έχουν συνταξιοδοτικό κατά την ως άνω συνταγματική έννοια χαρακτήρα, εισάγουν ρυθμίσεις που συνεπάγονται σημαντικές επιπτώσεις στη βιωσιμότητα του δημόσιου συστήματος ασφάλισης, λόγω αφενός της το πρώτον θέσπισης μεγάλων σε έκταση και σημασία μεταρρυθμίσεων που αφορούν στη φύση, δομή ή λειτουργία του δημόσιου συστήματος ασφάλισης, ή σε σημαντικό αριθμό συνταξιούχων ή ασφαλισμένων ή κατηγοριών αυτών και αφετέρου της σημαντικής επιβάρυνσης που προκαλείται από το περιεχόμενο των ρυθμίσεών τους στις δαπάνες ή στα έσοδα του κρατικού προϋπολογισμού ή εν γένει στους προϋπολογισμούς των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης (ΕλΣυν Ολ. Πρακτικά 17ης Γεν Συν. 19.9.2022)

5. Στην προκειμένη περίπτωση, οι εξεταζόμενες ρυθμίσεις, οι οποίες σε μεγάλο ποσοστό ενσωματώνουν και επαναλαμβάνουν διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας, δεν υπάγονται στην εκ του Συντάγματος προβλεπόμενη γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Τούτο, διότι οι διατάξεις αυτές δεν αναφέρονται οπωσδήποτε σε απονομή κύριας σύνταξης ή σε προϋποθέσεις θεμελίωσης δικαιώματος κύριας σύνταξης ή αναγνώρισης προϋπηρεσίας ως συντάξιμης σύμφωνα με τη νομοθεσία που ρυθμίζει το ειδικό συνταξιοδοτικό καθεστώς των δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων και όσων εξομοιώνονται συνταξιοδοτικά με αυτούς. Αντιθέτως, οι προτεινόμενες διατάξεις αφορούν αποκλειστικά σε επικουρικές συντάξεις και ειδικότερα στον καθορισμό των ελάχιστων χρονικών προϋποθέσεων θεμελίωσης του οικείου δικαιώματος και της εφαρμογής ταχείας διαδικασίας απονομής τους σε όλους ανεξαιρέτως τους επικουρικώς ασφαλισμένους. Περαιτέρω, οι υπό εξέταση ρυθμίσεις ούτε με βάση τη διάταξη του άρθρου 56 παρ. 2 του ν. 4820/2021 εισάγονται παραδεκτώς προς γνωμοδότηση. Τούτο, διότι οι ρυθμίσεις αυτές, μολονότι αποσκοπούν στην ενοποίηση των ελάχιστων απαιτούμενων χρονικών προϋποθέσεων θεμελίωσης επικουρικής σύνταξης για όλους ανεξαιρέτως τους ασφαλισμένους του e-ΕΦΚΑ, ενόψει ότι στην πράξη επεκτείνουν την εφαρμογή συγκεκριμένων ήδη ισχυουσών διατάξεων της περί των επικουρικών συντάξεων νομοθεσίας (άρθρ. 41 του ν. 4051/2012, 48 και 49 του ν. 4921/2022), δεν θεσπίζουν το πρώτον ουσιώδεις και μείζονες ως προς την έκταση και τη σημασία τους μεταρρυθμίσεις στο δημόσιο σύστημα ασφάλισης. Περαιτέρω, ούτε από την εφαρμογή τους προκύπτει ότι θα ωφεληθεί το σύνολο των επικουρικώς ασφαλισμένων του e-ΕΦΚΑ ή έστω μεγάλος αριθμός αυτών ούτε ότι θα προκληθεί σημαντική δημοσιονομική επιβάρυνση στον

προϋπολογισμό του. Τούτο, διότι από στοιχεία που παρασχέθηκαν από τον e-ΕΦΚΑ καθώς και από τα διαλαμβανόμενα στην οικεία εισηγητική έκθεση οικονομικών συνεπειών της ρύθμισης που συντάχθηκε από τη Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και συνοδεύει το σχέδιο της εξεταζόμενης διάταξης, προκύπτει, το μεν, ότι ο εκτιμώμενος αριθμός των άμεσα ωφελούμενων από την εφαρμογή των υπό εξέταση διατάξεων προσδιορίζεται σε 2.914 ασφαλισμένους, ήτοι στο 0,1% του συνόλου των επικουρικώς ασφαλισμένων, οι οποίοι τον Σεπτέμβριο έτους 2023 ανέρχονταν συνολικά σε 2.787.716, το δε, ότι η ετήσια οικονομική επιβάρυνση του e-ΕΦΚΑ, συμπεριλαμβανομένης και της άμεσης απώλειας εσόδων που θα προκύψει από την μειωμένη καταβολή ασφαλιστικών εισφορών και τη μη εξαγορά χρόνου ασφάλισης, εκτιμάται ότι θα ανέλθει μεταξύ 9.184.871,63 ευρώ έως 13.975.732,43 ευρώ, ποσό το οποίο αντιστοιχεί στο 0,28% έως 0,43%, αντίστοιχα, της συνολικής ετήσιας δαπάνης που καταβάλει ο ανωτέρω φορέας για την πληρωμή του συνόλου των επικουρικών συντάξεων, η οποία (δαπάνη) για το έτος 2023 εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε 3.228.014.604 ευρώ.

6. Κατ' ακολουθίαν, εφόσον με τις ως άνω εξεταζόμενες διατάξεις δεν καθιδρύεται η κατά τα άρθρα 73 παρ. 2 και 98 παρ. 1 περ. δ΄ του Συντάγματος υποχρεωτική γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, όπως αυτή εξειδικεύεται και οριοθετείται στις διατάξεις του άρθρου 10 παρ. 1 του ν. 4820/2021, ούτε συντρέχουν οι προβλεπόμενες στο άρθρο 56 παρ. 2 του ανωτέρω νόμου προϋποθέσεις για την εκφορά γνωμοδότησης επί αυτών, ως διατάξεων που επάγονται σημαντικές επιπτώσεις στη βιωσιμότητα του δημόσιου συστήματος ασφάλισης, δεν υφίσταται νόμιμος λόγος επεξεργασίας τους και έκδοσης γνωμοδότησης ως προς την ουσία των επιμέρους ρυθμίσεων που θεσπίζουν.

Μετά το τέλος της συνεδρίασης, η οποία διεξήχθη με τηλεδιάσκεψη με τη χρήση της επίσημης κρατικής πλατφόρμας e-Presence.gov.gr (βλ. Πρακτικά Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου 8ης Γεν. Συν. της 29.4.2020), συντάχθηκε το παρόν πρακτικό, το οποίο, αφού θεωρήθηκε και εγκρίθηκε από την Προεδρεύουσα Αντιπρόεδρο, υπογράφεται από την ίδια και τον Γραμματέα.

Η ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ	Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΣΑΒΒΙΔΗΣ

Για την ακρίβεια
Ο Γραμματέας

Γεώργιος Καρασαββίδης